

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

**REGIONALNY OŚRODEK
POLITYKI SPOŁECZNEJ
WOJEWÓDZKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011-2016
RAPORT Z MONITORINGU ZA 2015 r.**

Kielce, maj 2016 r.

Spis treści

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Problem przemocy w rodzinie w obszarze działań policji	4
III.	Problem przemocy w rodzinie w świetle wymiaru sprawiedliwości	8
IV.	Procedura „Niebieskiej Karty” w regionie świętokrzyskim - dane statystyczne.....	13
V.	Zespoły interdyscyplinarne w regionie świętokrzyskim	20
VI.	Infrastruktura w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy w regionie świętokrzyskim w 2015 roku	28
VII.	Poradnictwo i inne formy wsparcia realizowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w świętokrzyskich powiatach i gminach	36
VIII.	Pozostałe działania samorządów powiatowych i gminnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	45
IX.	Działania samorządu województwa świętokrzyskiego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2015 roku	54
X.	Podsumowanie	64
XI.	Rekomendacje	70
XII.	Spis tabel, map i wykresów	72

I. WPROWADZENIE

„Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016” został opracowywany w oparciu o art. 6 ust. 6 pkt. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*”. W systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie nadrzędnym dokumentem jest Krajowy Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, określający zadania do realizacji na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego. W systemie przeciwdziałania przemocy funkcjonuje tzw. „układ kaskadowy”. Programy na poszczególnych poziomach samorządów i administracji rządowej są ze sobą komplementarne i wzajemnie się uzupełniają, uwzględniając specyficzne uwarunkowania na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

„Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016” ma służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy i ochronie rodzin zagrożonych przemocą poprzez tworzenie interdyscyplinarnej strategii działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań w tym zakresie, działające na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

Monitoring „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016” za 2015 rok opracowanym został na podstawie danych przekazywanych przez samorządy gminne oraz powiatowe w Statystycznej Aplikacji Centralnej. Raport zawiera również cyklicznie zbierane dane dotyczące problemu przemocy w rodzinie obejmujące region świętokrzyski z: Sądu Okręgowego w Kielcach, Prokuratury Okręgowej w Kielcach oraz danych statystycznych Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach.

Raport z monitoringu „Programu” za 2015 rok będzie stanowił podstawę do opracowania diagnozy problemu przemocy w rodzinie do aktualizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na kolejny okres pięcioletni tj. 2017-2022.

II. PROBLEMY PRZEMOCY W RODZINIE W OBSZARZE DZIAŁAŃ POLICJI

Analiza danych statystycznych pochodzących z Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach jest jednym z elementów diagnozy i monitoringu zjawiska przemocy w rodzinie. Zgromadzone dane dotyczą zagadnień takich, jak: ilość interwencji domowych, liczba wypełnionych „Niebieskich Kart” przez funkcjonariuszy, a także charakterystyka sprawców oraz ofiar przemocy według zmiennych: miejsce zamieszkania, płeć, przemoc popełniana pod wpływem alkoholu, liczba postępowań wszczętych z art. 207 k.k.

Prezentowane dane świętokrzyskiej Policji zestawione zostały na przestrzeni lat 2012-2015, co daje możliwość obserwacji dynamiki zmian w obszarze przemocy w rodzinie i jest kontynuacją diagnozy opracowanej na potrzeby Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016.

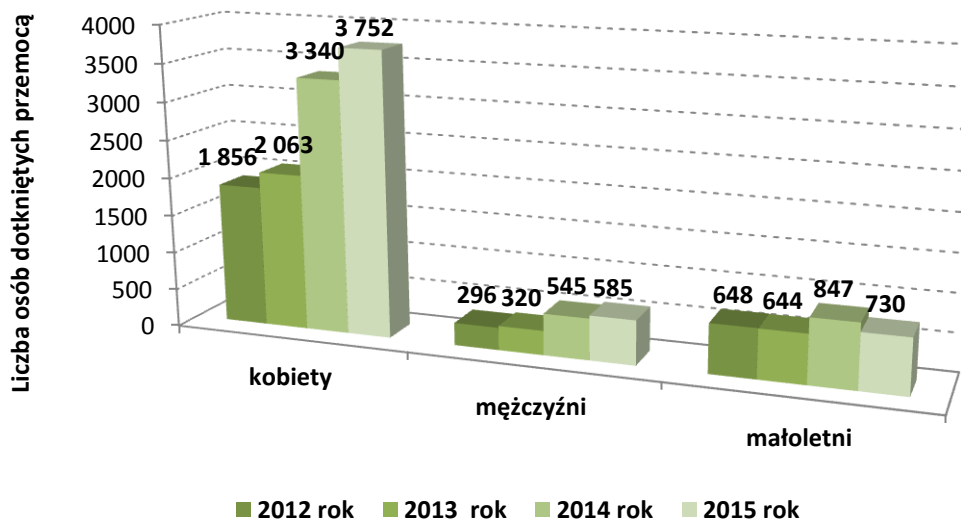
Tabela 1. „Niebieska Karta” w świętokrzyskiej Policji w latach 2012-2015.

Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart”	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba formularzy wszczynających procedurę	1 511	1 765	2 951	3 393
Liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwania procedury	395	407	542	733
Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart” ogółem	1 906	2 172	3 493	4 126

Opracowanie własne ROPS/ źródło KWP w Kielcach.

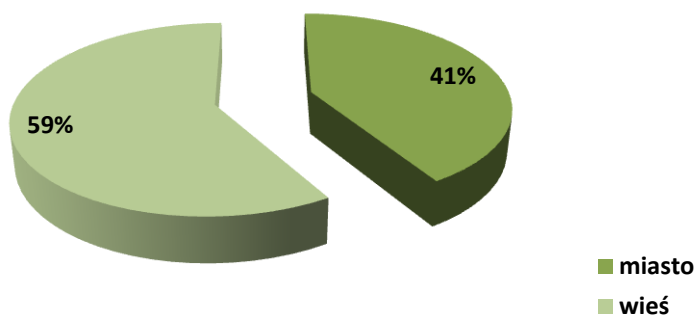
W 2015 roku obserwujemy dalszy wzrost liczby wypełnionych przez funkcjonariuszy policji „Niebieskich Kart” w regionie świętokrzyskim. Kolejny rok z rzędu rośnie liczba zarówno formularzy wszczynających procedurę, jak i formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy. W odniesieniu do 2014 roku liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart” w 2015 roku wzrosła o 633 kart ogółem, co stanowi wzrost o 16% w stosunku do roku poprzedniego. Interpretacja danych dotyczących przemocy w rodzinie na podstawie wypełnionych „Niebieskich Kart” jest procesem niezwykle trudnym. Coroczny wzrost liczby wypełnianych formularzy może sugerować nasilenie się zjawiska przemocy. Jednakże w opinii wielu ekspertów przemoc jest często zjawiskiem „ukrytym”, ofiary nie zgłaszają tego typu przestępstw, często też zachowania objęte przemocą mogą być źle interpretowane. W związku z tym należy skłaniać się raczej ku tezie, iż dane pokazują rzeczywistą skalę przemocy. Jest to wynik oddziaływań rozwiązań wdrażanych w ramach

Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, programów regionalnych, powiatowych i lokalnych, poprawie skuteczności działań służb oraz większej świadomości społecznej. Diagnoza skali zjawiska, skuteczności wdrażanych rozwiązań na podstawie dostępnych danych statystycznych będzie poddana analizie przez zespół ekspercki, który zostanie powołany na potrzeby aktualizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na kolejny okres programowania.

Wykres 1. Osoby dotknięte przemocą w regionie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2012-2015.
Opracowanie własne ROPS/ źródło KWP w Kielcach.

Analiza danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach dotycząca przemocy w rodzinie niezmiennie wskazuje, iż najczęściej ofiarami przemocy są kobiety. Wśród odnotowanych ofiar przemocy w 2015 roku: kobiety stanowią 74%, mężczyźni 15%, a osoby małoletnie 12%. W stosunku do 2014 roku w badanym okresie **nastąpił spadek o -6% osób małoletnich dotkniętych przemocą w rodzinie.**

Wykres 2. Osoby dotknięte przemocą w regionie świętokrzyskim według miejsca zamieszkania w 2015 roku.
Opracowanie własne ROPS/ źródło KWP w Kielcach.

Według statystyk świętokrzyskiej Policji w 2015 roku podobnie, jak w latach poprzednich większość osób, wobec których istnieje podejrzenie, iż zostały dotknięte przemocą zamieszkuje tereny wiejskie, co stanowi **59%** ogółu pokrzywdzonych. Struktura miejsca zamieszkania ofiar przemocy wynika ze specyfiki regionu świętokrzyskiego, bowiem ponad połowa ludności zamieszkuje tereny wiejskie.

Według statystyk KWP w Kielcach za 2015 rok w regionie świętokrzyskim liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są **dotknięte przemocą wynosi 5 067 osób**, w tym:

- **3 752 osób** stanowią kobiety, w tym:
 - ✓ do 65 roku życia – 3 354,
 - ✓ od 66 roku życia – 398,
- **585 osób** poszkodowanych stanowią mężczyźni, w tym:
 - ✓ do 65 roku życia – 490,
 - ✓ od 66 roku życia – 95,
- **730 osób** stanowią osoby małoletnie, w tym:
 - ✓ dziewcząt – 374,
 - ✓ chłopców – 356.

Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w 2015 roku wyniosła **4 144** osoby, z czego 3 931 to mężczyźni (94,86%), 200 kobiety (4,83%), a 13 osób to osoby nieletnie (0,31%).

Liczba zatrzymanych osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w 2015 roku to **395 osób**, w tym 385 mężczyzn i 10 kobiet.

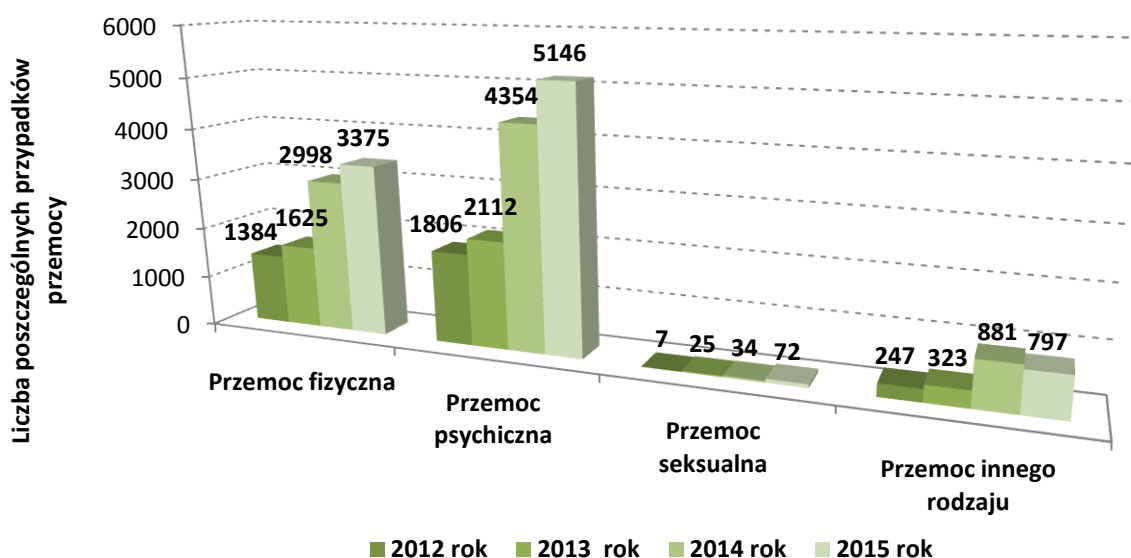
W 2015 roku liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu, wyniosła ogółem **2 998 osoby**, w tym: 2 918 mężczyzn, 77 kobiet i 3 osoby małoletnie (tabela 2).

Tabela 2. Liczba osób w regionie świętokrzyskim, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, będących pod wpływem alkoholu	Liczba osób doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia
kobiety	77	39
mężczyźni	2 918	1 575
nieletni	3	0
razem	2 998	1 614

Opracowanie własne ROPS/ źródło KWP w Kielcach.

Na podstawie statystyk świętokrzyskiej Policji określone zostały liczby przypadków przemocy w rodzinie według jej rodzajów. Najczęściej występującą formą przemocy, analogicznie, jak w latach ubiegłych, jest **przemoc psychiczna (5 145 przypadków)**, następnie **przemoc fizyczna (3 375 przypadków)**.

Wykres 3. Natężenie form przemocy w regionie świętokrzyskim w latach 2012-2015.

Opracowanie własne ROPS/ źródło KWP w Kielcach.

III. PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE W ŚWIETLE WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Kolejnym elementem diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie była analiza danych pochodzących z zasobów wymiaru sprawiedliwości tj. Prokuratury Okręgowej w Kielcach oraz Sądu Okręgowego w Kielcach. Analizie poddane zostały dane dotyczące osób z zarzutami popełnienia przestępstw z art. 207 §1 k.k. oraz dane zebrane na podstawie sprawozdania MS-S6 w sprawie osób osądzonych w pierwszej instancji, według właściwości rzeczowej.

Prokuratura Okręgowa

Na podstawie danych otrzymanych z Prokuratury Okręgowej w Kielcach sporządzono zestawienie dotyczące liczby postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 §1 k.k., w tym: postępowań zakończonych aktem oskarżenia i postępowań o umorzeniu. Dane dotyczą lat 2012-2015 na podstawie danych z Prokuratur Rejonowych funkcjonujących w regionie świętokrzyskim (tabela 3).

Tabela 3. Postępowania przygotowawcze o czyn z art. 207 §1 k.k. - Prokuratura Okręgowa w Kielcach.

Lp.	Nazwa jednostki	w tym:											
		Liczba postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 § 1 k.k.				Postępowań zakończonych aktem oskarżenia				Postępowaniem o umorzeniu			
		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
1	Prokuratura Rejonowa w Busku - Zdroju	123	98	51	87	41	25	30	23	21	26	21	6
2	Prokuratura Rejonowa w Jędrzejowie	124	135	178	127	40	48	83	61	35	28	62	34
3	Prokuratura Rejonowa Kielce - Wschód	195	209	204	146	31	42	65	48	76	76	52	64
4	Prokuratura Rejonowa Kielce - Zachód	283	244	364	246	85	52	123	71	102	101	146	75
5	Prokuratura Rejonowa w Końskich	140	129	135	131	71	60	61	58	27	29	27	15
6	Prokuratura Rejonowa w Opatowie	97	103	66	39	20	25	18	14	3	10	5	2

7	Prokuratura Rejonowa w Ostrowcu Świętokrzyskim	208	186	153	84	38	37	35	17	22	18	20	11
8	Prokuratura Rejonowa w Pińczowie	88	80	70	56	32	26	23	26	14	13	13	1
9	Prokuratura Rejonowa w Sandomierzu	118	97	123	67	42	27	32	14	12	11	12	16
10	Prokuratura Rejonowa w Skarżysku -Kamiennej	137	130	138	75	51	40	51	34	19	14	27	17
11	Prokuratura Rejonowa w Starachowicach	212	166	165	125	103	86	100	78	31	21	19	15
12	Prokuratura Rejonowa w Staszowie	46	112	121	90	24	33	41	30	12	14	14	15
13	Prokuratura Rejonowa we Włoszczowie	71	62	85	48	31	20	39	25	25	22	18	16
RAZEM:		1842	1751	1853	1321	609	521	701	499	399	383	436	287

Opracowanie własne ROPS/ źródło Prokuratura Okręgowa w Kielcach.

Analiza ww. danych tabelarycznych wskazuje, iż w regionie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2012-2015 w przypadku postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 §1 k.k., w 2015 roku odnotowano **najmniejszą liczbę postępowań tego typu prowadzonych przez prokuraturę**. W 2012 roku liczba ww. postępowań wynosiła 1 842, w 2013 roku nastąpił spadek i liczba ta wynosiła 1 751. W 2014 roku nastąpił ponowny wzrost liczby postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 §1 k.k., gdzie liczba ta wynosiła 1 853. W 2015 roku ponownie nastąpił spadek liczby postępowań przygotowawczych o **-28%** w stosunku do 2014 roku. Postępowania o czyn z art. 207 § 1 k.k. zakończone aktem oskarżenia w 2015 roku stanowią **38%** wszystkich postępowań prowadzonych przez Prokuratury Rejonowe w regionie świętokrzyskim.

Najwięcej wszczętych postępowań w 2015 roku odnotowano niezmiennie, jak w latach poprzednich w Prokuratorze Rejonowej Kielce – Zachód (**246**) oraz w Prokuraturze Rejonowej Kielce – Wschód (**146**). Wysoką liczbę postępowań przygotowawczych odnotowano także w Prokuraturze Rejonowej w: Końskich (**131**), Jędrzejowie (**127**) i Starachowicach (**125**). Najmniejszą skalę wszczętych postępowań przygotowawczych

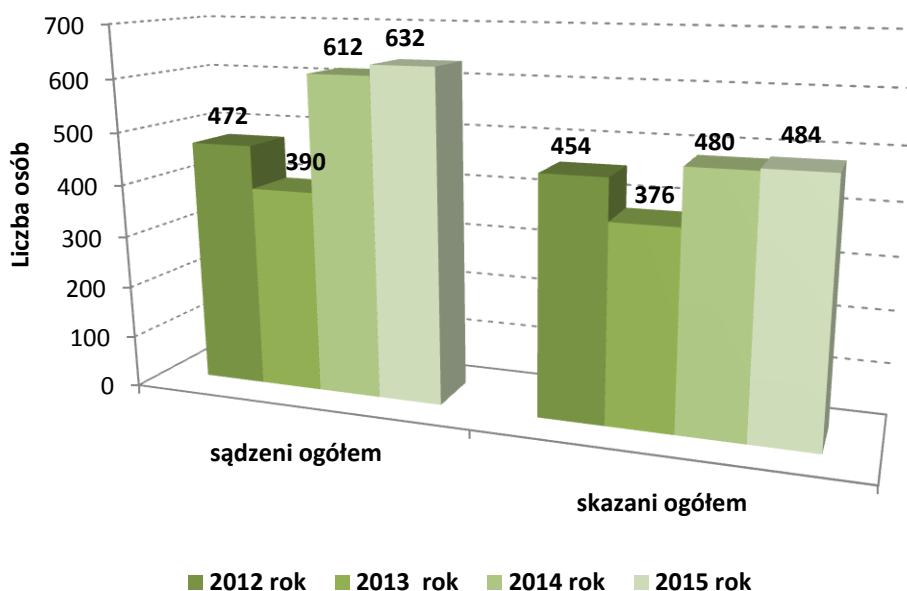
o czyn z art. 207 §1 k.k. w badanym okresie odnotowano w Prokuraturze Rejonowej we Włoszczowie (48).

Najwięcej postępowań zakończonych aktem oskarżenia w 2015 roku odnotowano w Prokuraturze Rejonowej w Starachowicach (78) oraz Prokuraturze Rejonowej Kielce – Zachód (71).

Sąd Okręgowy

Na podstawie sprawozdania MS-S6 w sprawie osób osądzonych w pierwszej instancji, według właściwości rzeczowej z Sądu Okręgowego w Kielcach, zgromadzono dane związane z dokonaniem przestępstw z art. 207 §1 k.k., dotyczących: liczby skazanych osób w 2015 roku, wymiaru kar orzeczonych wobec osoby za w/w przestępstwo, a także liczby osób skazanych zakwalifikowanych jako recydywistów wcześniej karanych za stosowanie przemocy w rodzinie oraz liczby sprawców przemocy objętych nadzorem kuratorskim.

Wykres 4 prezentuje dane dotyczące liczby osób osądzonych i skazanych z art. 207 §1 k.k. w latach 2012-2015. W roku 2015 spośród wszystkich osób sądzonych 77% zostało skazanych. Analiza danych rok do roku wskazuje, iż w przypadku osób sądzonych ogółem i skazanych ogółem obserwujemy niewielki wzrost – o nieco ponad 3%. Natomiast w dłuższej perspektywie tj. w stosunku do roku 2012 wzrost liczby osób sądzonych wyniósł 26%, a osób skazanych o 6%.

Wykres 4. Liczba osób osądzonych i skazanych z art. 207 §1 k.k. w latach 2012-2015. Opracowanie własne ROPS/ źródło Sąd Okręgowy w Kielcach.

Rodzajem kary najczęściej orzekanym przez Sąd w regionie świętokrzyskim wobec osób skazanych z art. 207 §1 k.k. w latach 2012-2015 jest **kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem**. W 2015 roku na karę pozbawienia wolności skazano **471 sprawców**, w tym zawieszono warunkowe wykonanie kary 398 osobom. Najwięcej, bo 369 osób skazanych zostało na karę pozbawienia wolności, wymiar kary mieścił się w przedziale od 6 do 12 miesięcy. W stosunku do 2014 roku obserwujemy spadek liczby orzeczonych kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem, natomiast widoczny jest **wzrost liczby warunkowo umorzonych postępowań**.

Tabelaryczny układ danych dotyczących rodzaju oraz wymiaru orzeczonych kar wobec osób stosujących przemoc w rodzinie przedstawiają tabele nr 4 i 5.

Tabela 4. Liczba orzeczonych kar wobec osób skazanych z art. 207 §1 k.k. w latach 2012-2015.

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem	381	318	424	398
Kara ograniczenia wolności	14	7	6	8
Kara grzywny samoistnej	6	4	2	4
Warunkowo umorzone postępowanie	23	60	81	117

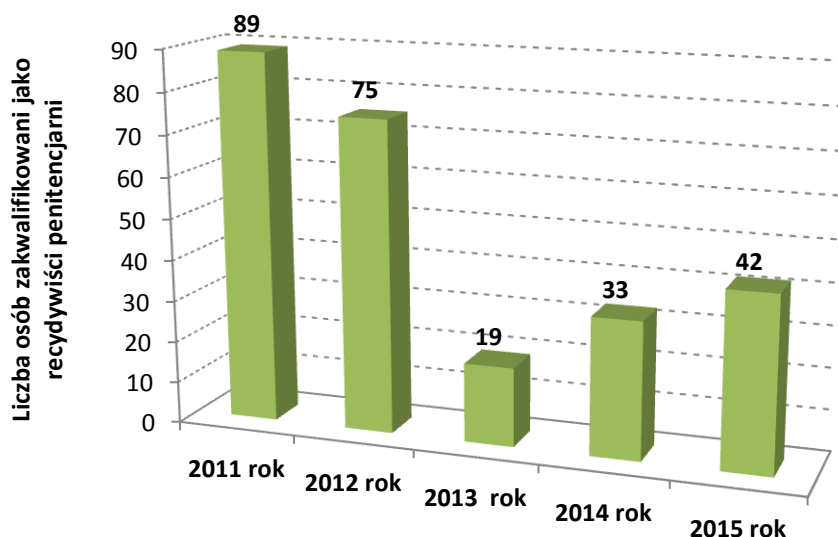
Opracowanie własne ROPS/ źródło Sąd Okręgowy w Kielcach.

Tabela 5. Liczba osób skazanych na karę pozbawienia wolności w roku 2015 na terenie województwa świętokrzyskiego.

Wymiar kary	Kara pozbawienia wolności	w tym z warunkowym zawieszeniem
1 miesiąc	-	-
2 do 5 miesięcy	38	31
od 6 miesięcy do 1 roku	369	316
powyżej 1 roku do 2 lat	63	51
powyżej 2 lat do 5 lat	1	-
powyżej 8 lat	-	-

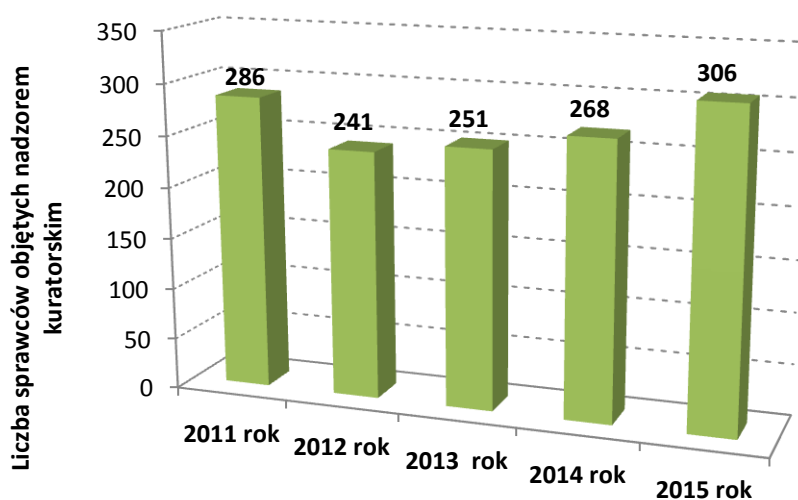
Opracowanie własne ROPS/ źródło Sąd Okręgowy w Kielcach.

W przypadku osób skazanych, które należy zakwalifikować jako recydywistów penitencjarnych, wcześniej skazanych za znęcanie się nad rodziną w 2015 roku obserwujemy wzrost liczby karanych sprawców ogółem w odniesieniu do 2013 i 2014 roku. Jednakże jeśli dane te porównamy do danych z roku 2011 obserwujemy spadek tego typu przypadków o **-53%**.

Wykres 5. Osoby zakwalifikowane jako recydywiści w regionie świętokrzyskim.
Opracowanie własne ROPS/ źródło Sąd Okręgowy w Kielcach.

W 2015 roku odnotowano największą liczbę sprawców przemocy objętych nadzorem kuratorskim, która wyniosła **306 osób** i w odniesieniu do roku 2014 wzrosła o blisko **13%**. Analiza danych wskazuje, iż od 2012 roku następuje systematyczny **wzrost sprawców przemocy w rodzinie objętych kuratorskim nadzorem**. W latach 2012-2015 liczba sprawców wzrosła o 22%. Rok 2012 to okres gdzie liczba sprawców spadła o -16% w odniesieniu do 2011 roku.

Wykres 6. Liczba sprawców w rodzinach objętych nadzorem kuratorskim w regionie świętokrzyskim w latach 2011-2015.
Opracowanie własne ROPS/ źródło Sąd Okręgowy w Kielcach.

IV. PROCEDURA „NIEBIESKIEJ KARTY” W REGIONIE ŚWIĘTOKRZYSKIM - DANE STATYSTYCZNE

Formularz „Niebieska Karta” może zostać założony przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Wypełnienie „Niebieskiej Karty” nie jest jednak równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. Jednak w przypadku złożenia zawiadomienia i wszczęcia postępowania może ona zostać wykorzystana jako dowód procesowy. Dokumentacja „Niebieskie Karty” jest dla policji informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy. Dzielnicowy ma obowiązek nie później niż w ciągu 7 dni skontaktować się z daną rodziną. Jest zobligowany do rozpoznania sytuacji i jej systematycznego monitorowania, a także do udzielania pomocy w trakcie comiesięcznych wizyt.

Procedura rozpoczyna się w momencie wypełnienia formularza "Niebieska Karta – A" przez policjanta, pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia lub oświaty. Powinno to nastąpić w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, a w sytuacji, gdy ten kontakt jest niemożliwy - bez udziału tej osoby. Jeżeli stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, wymaga przewiezienia jej do podmiotu leczniczego formularz „Niebieska Karta - A” wypełnia przedstawiciel podmiotu leczniczego, do którego osoba ta została przewieziona.

Formularz "Niebieska Karta – B" otrzymuje osoba dotknięta przemocą w rodzinie lub w przypadku przemocy wobec dziecka: rodzic, opiekun prawny lub faktyczny, osoba, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Formularz jest dokumentem dla osób pokrzywdzonych, zawierającym definicję przemocy, praw człowieka, informację o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc. „Niebieskie Karty – B” nie przekazuje się osobie podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie.

Formularz „Niebieska Karta – C” wypełniają członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i dokonują analizy sytuacji rodziny. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że osoba wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny stosowania przemocy w rodzinie w trakcie działań dokonywanych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą, również wypełnia się

formularz „Niebieska Karta – C” w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia.

Formularz „Niebieska Karta – D” wypełniają członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności osoby wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej podejmują działania w stosunku do osoby wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie:

- diagnozują sytuację rodziny,
- przekazują informacje o konsekwencjach popełnianych czynów,
- motywują do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- przeprowadzają rozmowę pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków,
- przekazują informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie.

Zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, następuje w przypadku:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty uczestniczące w procedurze po jej zakończeniu¹.

¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 13.11.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Tabela 6. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” w regionie świętokrzyskim przez uprawnione podmioty.

Wskaźnik		2014 r.	2015 r.
Liczba sporządzanych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę.		312	451
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – C” przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze.		2 595	2 859
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – D” przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze.		1 932	2 271
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”.		4 229	4 719
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w okresie sprawozdawczym.		3 237	3 638
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku:	Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.	1 600	2 236
	Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.	1 973	574

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

W świetle danych statystycznych z tabeli nr 6 pochodzących z zasobów Centralnej Aplikacji Statystycznej w latach 2014-2015 odnotowano wzrost sporządzonych „Niebieskich Kart”.

W 2015 roku liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart – A” **wzrosła w stosunku do 2014 roku blisko o 31%**, „Niebieskich Kart – C” **odnotowano wzrost o 10%**, natomiast liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart – D” **wzrosła blisko o 15%**. Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2015 roku najwięcej formularzy „Niebieskich Kart” zostało wypełnionych przez członków zespołów interdyscyplinarnych lub grup roboczych, w kategorii „Niebieskich Kart – C” (**2 859**) oraz w kategorii „Niebieskich Kart – D” (**2 271**). „Niebieskie Karty – A” wypełnione przez **pracowników socjalnych** wszczynających procedurę stanowią najmniejszą liczbę formularzy (**451**). Dane te świadczą o wzroście aktywności służb społecznych w zakresie diagnozowania i reagowania na przejawy przemocy w rodzinie. Można przypuszczać, iż wzrost liczby „Niebieskich Kart” to efekt realizowanych szkoleń, warsztatów adresowanych do służb społecznych jak również pozytywny sygnał świadczący o poprawie efektywności funkcjonowania wdrażanych rozwiązań systemowych.

Liczba wszystkich rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w regionie świętokrzyskim w 2015 **wzrosła o 10%**, w stosunku do 2014 roku.

W przypadku liczby zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w 2015 roku nastąpił wzrost liczby zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy o 29% w stosunku do 2014 roku. Natomiast liczba zakończonych procedur ze względu na rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań w 2015 roku jest mniejsza blisko o -71% niż w roku poprzednim.

Na potrzeby diagnozy nasilenia tego zjawiska wewnątrz regionu opracowano wskaźnik liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” na 1000 mieszkańców poszczególnych gmin (dane dot. „Niebieskich Kart” założonych przez pracowników socjalnych oraz członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych). Średnia wartość wskaźnika dla regionu świętokrzyskiego wyniosła 3,7.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" w 2015 roku.

Powiat	Gmina	Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	Liczba mieszkańców	Wskaźnik na 1000 mieszkańców
buski	Busko-Zdrój	70	32889	2,13
	Gnojno	9	4514	1,99
	Nowy Korczyn	14	6215	2,25
	Pacanów	13	7597	1,71
	Solec-Zdrój	26	5079	5,12
	Stopnica	22	7771	2,83
	Tuczępy	13	3758	3,46
	Wiślica	17	5627	3,02
Razem:		184	73450	2,51
jędrzejowski	Imielno	35	4470	7,83
	Jędrzejów	107	28709	3,73
	Małogoszcz	32	11698	2,74
	Nagłowice	37	5132	7,21
	Oksa	6	4662	1,29
	Sędziszów	64	12834	4,99
	Słupia	21	4368	4,81
	Sobków	57	8538	6,68
	Wodzisław	36	7224	4,98
Razem:		395	87635	4,51

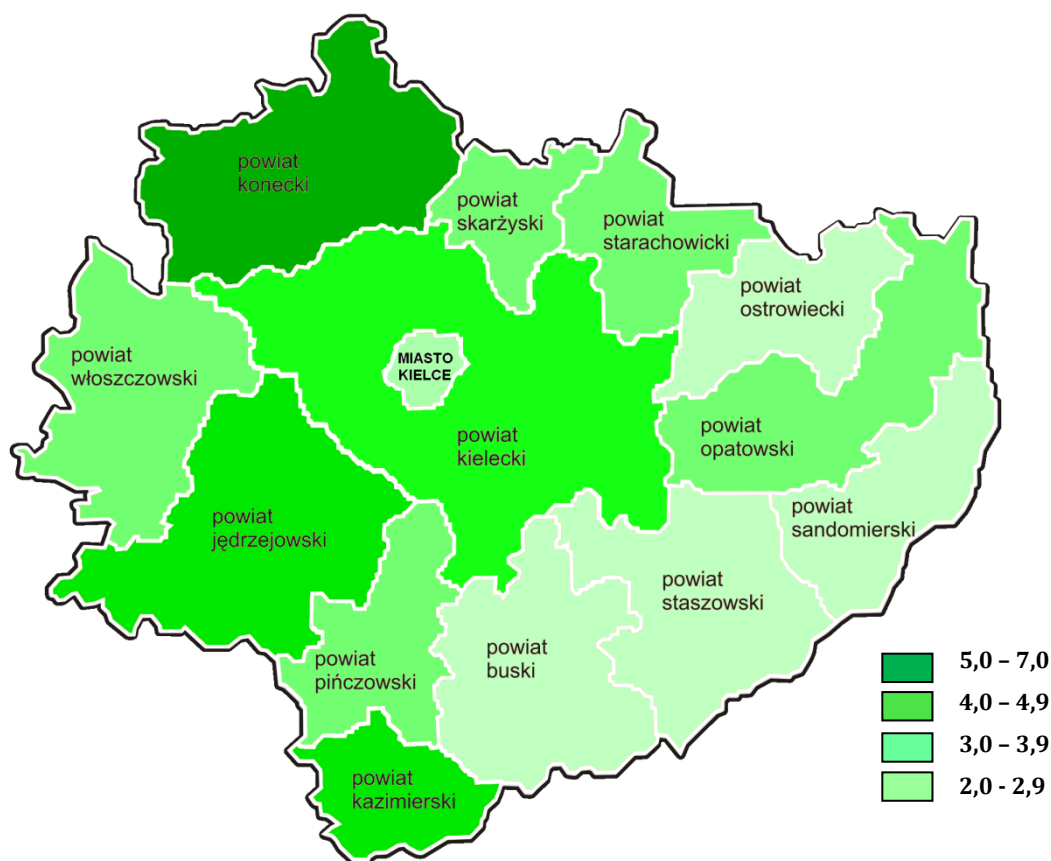
kazimierski	Bejsce	21	4203	5,00
	Czarnocin	13	3901	3,33
	Kazimierza Wielka	97	16503	5,88
	Opatowiec	9	3400	2,65
	Skalbmierz	24	6682	3,59
Razem:		164	34689	4,73
kielecki	Bieliny	59	10171	5,80
	Bodzentyn	146	11697	12,48
	Chęciny	43	15022	2,86
	Chmielnik	33	11477	2,88
	Daleszyce	92	15625	5,89
	Górno	75	13881	5,40
	Łągów	32	6922	4,62
	Łopuszno	45	9043	4,98
	Masłów	54	10565	5,11
	Miedziana Góra	45	11182	4,02
	Mniów	96	9355	10,26
	Morawica	63	15603	4,04
	Nowa Słupia	48	9636	4,98
	Piekoszów	0	16286	0,00
	Pierzchnica	21	4821	4,36
	Raków	44	5729	7,68
	Sitkówka-Nowiny	28	7651	3,66
	Strawczyn	0	10453	0,00
	Zagnańsk	0	12947	0,00
	Razem:		924	208066
konecki	Fałków	19	4621	4,11
	Gowarczów	21	4720	4,45
	Końskie	252	36276	6,95
	Radoszyce	41	9121	4,50
	Ruda Maleniecka	16	3191	5,01
	Słupia (Konecka)	26	3431	7,58
	Smyków	19	3813	4,98
	Stąporków	106	17752	5,97
Razem:		500	82925	6,03
opatowski	Bačkowice	9	4984	1,81
	Iwaniska	13	6869	1,89
	Lipnik	20	5502	3,64
	Opatów	39	12102	3,22
	Ożarów	38	11067	3,43
	Sadowie	15	4096	3,66
	Tarłów	23	5407	4,25
	Wojciechowice	17	4221	4,03
Razem:		174	54248	3,21

ostrowiecki	Bałtów	6	3569	1,68
	Bodzechów	32	13679	2,34
	Ćmielów	10	7625	1,31
	Kunów	30	10018	2,99
	Ostrowiec Świętokrzyski	180	71728	2,51
	Waśniów	20	7059	2,83
Razem:		278	113678	2,45
pińczowski	Działoszyce	28	5221	5,36
	Kije	19	4474	4,25
	Michałów	12	4758	2,52
	Pińczów	89	21307	4,18
	Złota	12	4590	2,61
Razem:		160	40350	3,97
sandomierski	Dwikozy	18	8933	2,02
	Klimontów	17	8352	2,04
	Koprzywnica	21	6853	3,06
	Łoniów	15	7526	1,99
	Obrazów	12	6591	1,82
	Samborzec	12	8634	1,39
	Sandomierz	84	24326	3,45
	Wilczyce	11	3796	2,90
	Zawichost	15	4614	3,25
Razem:		205	79625	2,57
skarżyski	Bliżyn	24	8360	2,87
	Łączna	17	5340	3,18
	Skarżysko Kościelne	23	6212	3,70
	Skarżysko-Kamienna	204	47212	4,32
	Suchedniów	32	10523	3,04
Razem:		300	77647	3,86
starachowicki	Brody	21	11136	1,89
	Mirzec	44	8379	5,25
	Pawłów	34	15332	2,22
	Starachowice	211	50679	4,16
	Wąchock	34	7014	4,85
Razem:		344	92540	3,72
staszowski	Bogoria	35	7895	4,43
	Łubnice	6	4222	1,42
	Oleśnica	13	3897	3,34
	Osiek	18	7832	2,30
	Połaniec	31	11968	2,59
	Rytwiany	26	6358	4,09
	Staszów	71	26369	2,69
	Szydłów	13	4779	2,72
Razem:		213	73320	2,91

włoszczowski	Kluczewsko	14	5260	2,66
	Krasocin	40	10768	3,71
	Moskorzew	8	2760	2,90
	Radków	13	2539	5,12
	Secemin	23	4918	4,68
	Włoszczowa	59	19901	2,96
Razem:		157	46146	3,40
miasto	Kielce	721	198857	3,63
Razem	region świętokrzyski	4 719	1 263 176	3,74

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Mapa 1. Natężenie zjawiska przemocy w rodzinie w powiatach regionu świętokrzyskiego w 2015 roku.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Największe natężenie przemocy w rodzinie występuje w powiecie koneckim. Wartość obliczonego wskaźnika liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” na 1000 mieszkańców wynosi **6,03**. Wysoki wskaźnik odnotowano w powiatach: jędrzejowskim, kazimierskim i kieleckim gdzie wartość wskaźnika mieści się w przedziale **4,4 – 4,7**. Najmniejsze natężenie zjawiska przemocy występuje w powiatach: buskim, ostrowieckim, sandomierskim i staszowskim, wartość wskaźnika nie przekracza **3,0**.

V. ZESPOŁY INTERDYSCYPLINARNE W REGIONIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Zespoły interdyscyplinarne powoływane są odpowiednio przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, aby podejmować indywidualne działania w stosunku do osób/rodzin doznających przemocy.

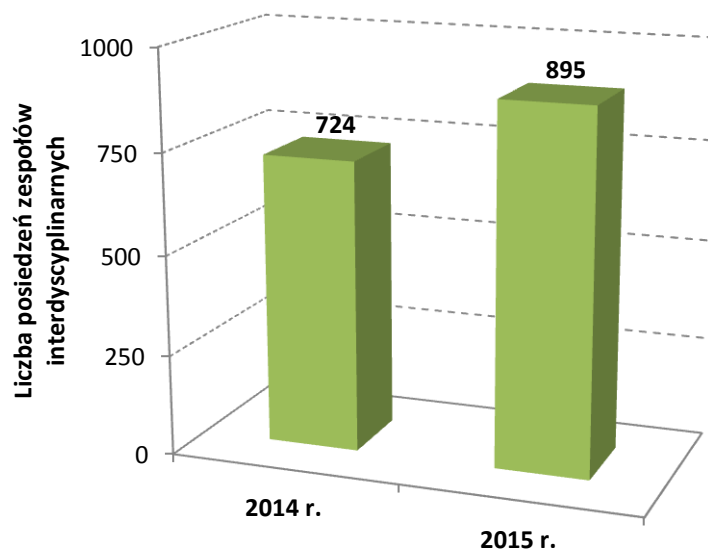
W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy.

Zespół realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.²

W regionie świętokrzyskim we wszystkich gminach powołane zostały zespoły interdyscyplinarne. Posiedzenia zespołów interdyscyplinarnych odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał. Wykres 7 przedstawia liczbę posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych na przestrzeni dwóch lat. W świetle dostępnych danych w latach 2014-2015 nastąpił wzrost liczby posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych o 19%, co świadczy o wzroście intensywności ich działania.

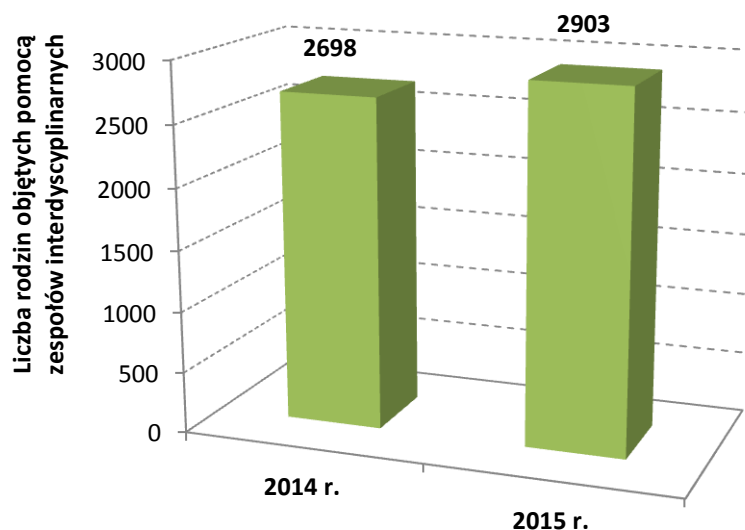
² Ustawa z dn. 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wykres 7. Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

Analiza danych w latach 2014-2015 wskazuje również **wzrost liczby rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych o 7 %**. W 2015 roku liczba rodzin objętych wsparciem wyniosła 2 903 rodzin w województwie świętokrzyskim, natomiast przyrost wyniósł 205 rodzin w stosunku do 2014 roku.

Wykres 8. Liczba rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015

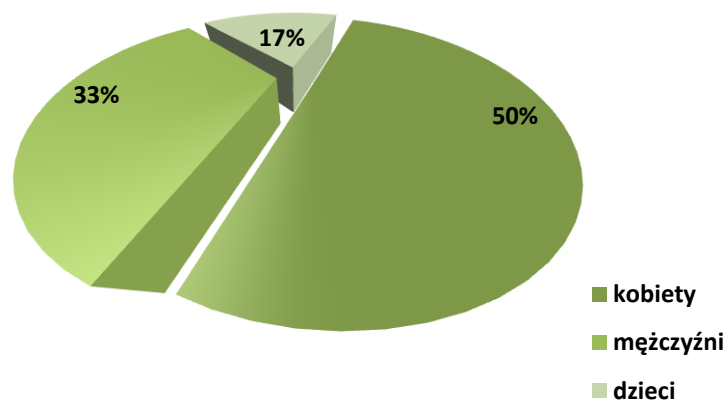
Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

Tabela 8. Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych w regionie świętokrzyskim w 2015 roku.

Wyszczególnienie	ogółem	w tym niepełnosprawne	w tym starsze
kobiety	3 299	149	429
mężczyźni	2 143	99	202
dzieci	1 136	58	-
razem	6 578	306	631

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Zespoły interdyscyplinarne swoją pomocą objęły **6 578 mieszkańców** województwa świętokrzyskiego: niespełna **10% stanowiły osoby starsze**, zaś **5% osoby niepełnosprawne**. Analiza danych dotyczących osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych uwzględniająca zmienną płci wykazuje, iż **50% ofiar** przemocy stanowią **kobiety**, **mężczyźni** stanowią **33%** osób objętych wsparciem, natomiast **dzieci** są najmniejszą grupą objętą wsparciem i stanowią **17%** ogółu objętych wsparciem przez zespoły interdyscyplinarne.

Wykres 9. Osoby objęte pomocą zespołów interdyscyplinarnych w regionie świętokrzyskim ze względu na płeć i wiek.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,

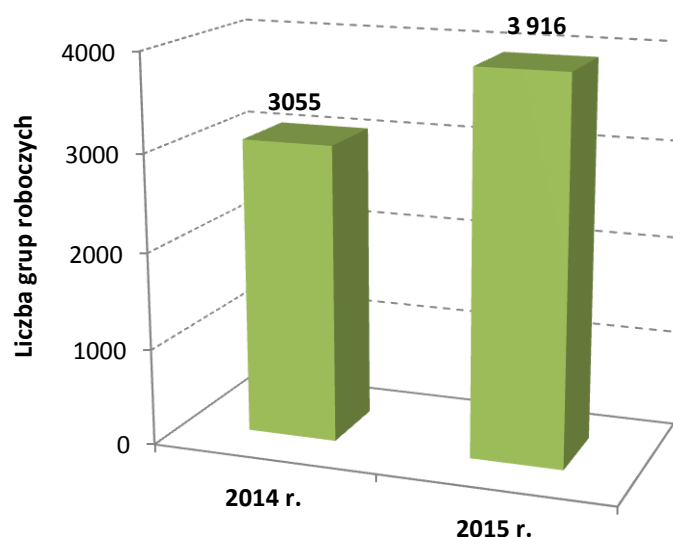
- policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- w skład grup roboczych mogą wchodzić także kuratorzy sądowi, a także przedstawiciele innych podmiotów, czy specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół interdyscyplinarny lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Do zadań grup roboczych należy, w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.³

W latach 2014-2015 **nastąpił wzrost powołanych grup roboczych o 22%**. W 2015 roku liczba grup roboczych wynosiła **3 916**, przyrost wyniósł 861 grup powołanych przez zespoły interdyscyplinarne w stosunku do 2014 roku (wykres 10).

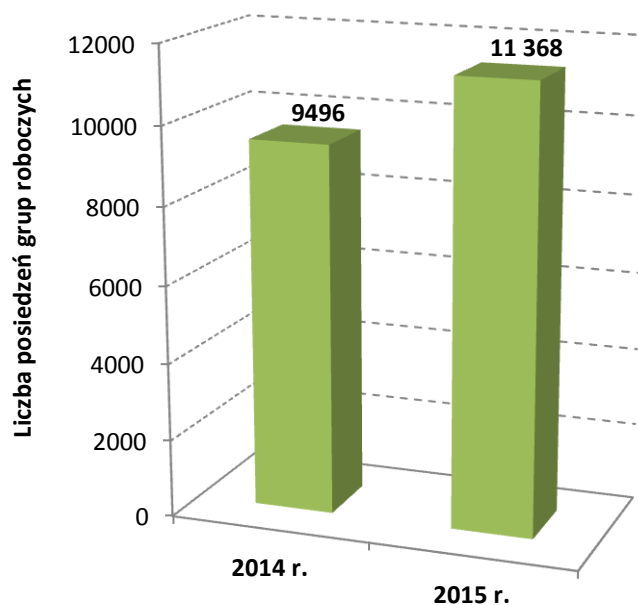

Wykres 10. Liczba grup roboczych w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

³ Ustawa z dn. 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wykres 11 przedstawia liczbę posiedzeń grup roboczych na przestrzeni dwóch lat. Analiza danych wykazuje, iż w 2015 roku nastąpił wzrost liczby posiedzeń grup roboczych o 16% w stosunku do 2014 roku.

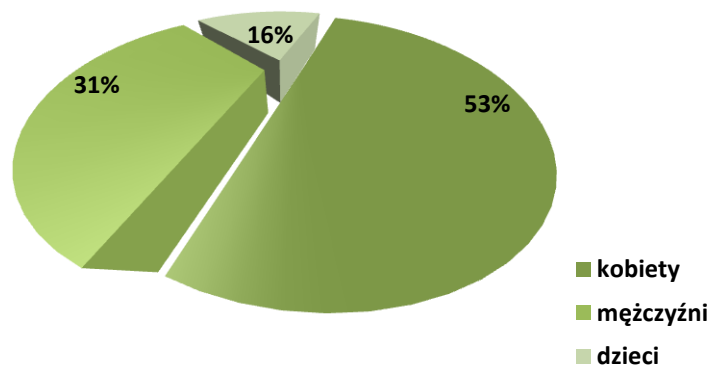
Wykres 11. Liczba posiedzeń grup roboczych w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015. Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

Tabela 9. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych w regionie świętokrzyskim w 2015 roku.

Wyszczególnienie	ogółem	w tym niepełnosprawne	w tym starsze
kobiety	3 982	220	495
mężczyźni	2 319	130	195
dzieci	1 309	64	-
razem	7 610	414	690

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Grupy robocze swoim wsparciem objęły **7 610 mieszkańców** województwa świętokrzyskiego, z tego niespełna **9 %** stanowiły osoby **starsze**, **6%** osoby **niepełnosprawne**. Analiza danych dotyczących osób objętych pomocą grup roboczych uwzględniająca zmienną płci pokazuje, iż **53 % ofiar** przemocy stanowią **kobiety**, **mężczyźni** stanowią **31%** osób objętych wsparciem, natomiast **dzieci** są najmniejszą grupą objętą wsparciem i stanowią **16%** ogółu osób objętych pomocą grup roboczych.

Wykres 12. Osoby objęte pomocą grup roboczych w 2015 w regionie świętokrzyskim ze względu na płeć i wiek.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Tabela 10. Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych, grup roboczych wg gmin woj. świętokrzyskiego w 2015 roku.

Powiat	Gmina	Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych	Liczba utworzonych grup roboczych	Liczba posiedzeń grup roboczych
buski	Busko-Zdrój	4	66	341
	Gnojno	4	9	28
	Nowy Korczyn	6	6	8
	Pacanów	4	12	25
	Solec-Zdrój	6	3	24
	Stopnica	4	22	45
	Tuczępy	4	13	52
	Wiślica	4	14	85
razem:		36	145	608
jędrzejowski	Imielno	4	46	93
	Jędrzejów	24	340	770
	Małogoszcz	6	32	63
	Nagłowice	4	56	56
	Oksa	4	1	10
	Sędziszów	4	164	164
	Słupia	4	35	50
	Sobków	4	30	131
	Wodzisław	4	36	52
razem:		58	740	1 389
kazimierski	Bejsce	24	0	0
	Czarnocin	17	0	0
	Kazimierza Wielka	4	17	17
	Opatowiec	6	6	10
	Skalbmierz	34	0	0
razem:		85	23	27

kielecki	Bieliny	39	42	230
	Bodzentyń	8	38	41
	Chęciny	5	41	144
	Chmielnik	4	1	24
	Daleszyce	3	92	124
	Górno	4	62	149
	Łagów	9	37	44
	Łopuszno	5	38	68
	Masłów	4	35	165
	Miedziana Góra	4	45	170
	Mniów	4	45	52
	Morawica	3	14	14
	Nowa Słupia	4	32	99
	Piekoszów	1	13	95
	Pierzchnica	4	16	58
	Raków	16	25	118
	Sitkówka-Nowiny	4	24	46
	Strawczyn	4	10	10
	Zagnańsk	4	37	111
razem:		129	647	1 762
konecki	Fałków	6	6	6
	Gowarczów	4	21	67
	Końskie	64	188	814
	Radoszyce	10	70	70
	Ruda Maleniecka	13	3	25
	Słupia (Konecka)	12	16	74
	Smyków	6	14	14
	Stąporków	11	68	318
razem:		126	386	1 388
opatowski	Bačkowice	4	9	35
	Iwaniska	4	0	0
	Lipnik	14	27	27
	Opatów	4	29	52
	Ożarów	4	38	86
	Sadowie	9	1	4
	Tarłów	24	24	24
	Wojciechowice	21	5	10
razem:		84	133	238
ostrowiecki	Bałtów	6	5	22
	Bodzechów	19	24	83
	Ćmielów	10	10	16
	Kunów	11	18	33
	Ostrowiec Świętokrzyski	11	180	795
	Waśniów	11	14	46
razem:		68	251	995

pińczowski	Działoszyce	10	2	10
	Kije	4	19	29
	Michałów	27	27	27
	Pińczów	4	69	90
	Złota	12	5	22
razem:		57	122	178
sandomierski	Dwikozy	4	35	35
	Klimontów	4	2	23
	Koprzywnica	5	8	8
	Łoniów	4	29	29
	Obrazów	3	10	19
	Samborzec	35	12	21
	Sandomierz	4	36	36
	Wilczyce	4	1	14
	Zawichost	4	15	29
razem:		67	148	214
skarżyski	Bliżyn	30	8	8
	Łączna	17	17	72
	Skarżysko Kościelne	4	23	46
	Skarżysko-Kamienna	6	32	198
	Suchedniów	20	18	40
razem:		77	98	364
starachowicki	Brody	5	13	13
	Mirzec	13	39	70
	Pawłów	4	20	29
	Starachowice	6	15	30
	Wąchock	3	55	55
razem:		31	142	197
staszowski	Bogoria	4	35	105
	Łubnice	5	6	12
	Oleśnica	4	13	46
	Osiek	4	18	71
	Połaniec	4	31	141
	Rytwiany	4	14	64
	Staszów	4	71	463
	Szydłów	4	14	47
razem:		33	202	949
włoszczowski	Kluczewsko	4	15	45
	Krasocin	5	65	100
	Moskorzew	5	5	12
	Radków	16	0	0
	Secemin	4	14	20
	Włoszczowa	4	59	149
razem:		38	158	326
miasto	Kielce	6	721	2 733
razem:	region świętokrzyski	895	3 916	11 368

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

VI. INFRASTRUKTURA W ZAKRESIE WSPARCIA OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W REGIONIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W 2015 ROKU

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.).

Infrastrukturę w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy stanowią :

- gminny ośrodek wsparcia,
- powiatowy ośrodek wsparcia,
- specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- ośrodek interwencji kryzysowej*.

Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia (gminne i powiatowe) ukierunkowane są na zabezpieczenie sytuacji osób doznających przemocy w rodzinie. Do głównych zadań ośrodka wsparcia należy wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej poprzez udzielenie natychmiastowego wsparcia psychologicznego o charakterze poradnictwa, mającego również charakter psychoterapii krótko lub długoterminowej oraz psychoedukacji w zakresie przemocy. Ośrodek zapewnia dostępność pomocy prawnej w formie konsultacji, porad oraz dostępność animowanych form samopomocy związanej z doznawaniem przemocy. Celem ośrodków wsparcia jest zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie odpowiedniego wsparcia i wszechstronnej pomocy w zrozumieniu własnej sytuacji życiowej, wzmocnienie chęci zmiany tej sytuacji w kierunku uwolnienia się od przemocy poprzez pokonanie uczucia bezradności i przywrócenie wiary we własne siły.

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy

Specjalistyczne ośrodki wsparcia mają obowiązek zapewniania bezpłatnego całodobowego schronienia. Miejsce w takiej instytucji, która jest przeznaczona dla nie więcej niż 30 osób, nie wymaga skierowania, nie zależy też od dochodu i jest bezpłatna. Pokrzywdzona osoba razem z dziećmi może przebywać w takim ośrodku przez 3 miesiące, w uzasadnionych szczególną sytuacją tych osób przypadkach jest też możliwość przedłużenia czasu zamieszkania w placówce. Podstawowe zadania ośrodka zostały podzielone na działania interwencyjne, przeprowadzane w momencie przyjęcia ofiary przemocy oraz terapeutyczno-wspomagające. Działania specjalistycznych ośrodków wsparcia polegają m.in.: na opracowaniu indywidualnego planu pomocy, udzielania poradnictwa i konsultacji wychowawczych, prowadzenia grup wsparcia i terapii indywidualnej. Ośrodek musi też zapewnić odpowiednie warunki bytowe i mieszkalne. Prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat.

Punkt konsultacyjny

Punkt konsultacyjny jest najmniejszą placówką świadczącą podstawową pomoc osobom i rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy w rodzinie, a jego działania mają charakter lokalny (teren gminy). Ponadto udziela on natychmiastowej pomocy o charakterze wsparcia psychologicznego. Prowadzi działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. W razie potrzeby punkt powinien także udzielić pomocy w zakresie zorganizowania schronienia osobom/rodzinom zagrożonym przemocą. Punkt taki powinien być otwarty w określone dni tygodnia w z góry określonych godzinach. W siedzibie punktu konsultacyjnego w widocznym, ogólnodostępnym miejscu powinna znajdować się informacja dotycząca możliwości uzyskania natychmiastowej pomocy w godzinach. Punkty konsultacyjne prowadzą ośrodki pomocy społecznej, w których zatrudnieni są odpowiedni specjaliści lub zapewniają w określonych dniach i godzinach ich dyżury tj.: psycholog, pedagog, prawnik, specjalizujący się w ochronie osób pokrzywdzonych. Często poza indywidualnymi konsultacjami ofiary przemocy mogą uczestniczyć w cyklicznych spotkaniach grup wsparcia.

Ośrodek interwencji kryzysowej

Ośrodek interwencji kryzysowej (OIK) realizuje zadania w zakresie poradnictwa specjalistycznego oraz interwencji kryzysowej. Podstawowym celem ośrodka jest prowadzenie interdyscyplinarnych działań w zakresie interwencji kryzysowej, podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie z problemem przemocy, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. W celu właściwego udzielenia pomocy OIK powinien w pierwszej kolejności przeprowadzić diagnozę sytuacji kryzysowej (ocena stanu psychicznego osoby doznającej przemocy, identyfikacja źródła kryzysu) i w zależności od rozpoznania podjąć dalsze działania na rzecz osób w kryzysie, by zapewnić im kompleksową pomoc. W ramach interwencji kryzysowej OIK musi prowadzić: indywidualne i rodzinne poradnictwo psychologiczne, indywidualną bądź rodzinną psychoterapię w sytuacjach skrajnie urazowych, specjalistyczne poradnictwo prawne, pracę socjalną, animowane grupy samopomocowe i grupy wsparcia. W sytuacjach uzasadnionych ośrodek powinien udzielić pomocy w natychmiastowym zorganizowaniu schronienia dla osoby doznającej przemocy, bądź udzielenia, w przypadku placówek z miejscami całodobowymi, schronienia do 3 miesięcy. Ośrodek interwencji kryzysowej podejmuje także działania pomocowe w środowisku osób zagrożonych przemocą (poza placówką).

Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

Podstawowe standardy i zadania, szczególnych ośrodków wsparcia jakimi są domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży określa §2 i §3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży z dnia 8 marca 2005 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 418 z późn. zm.). Ze względu na charakter prowadzonej działalności wskazane byłoby aby pracownicy domu dla matek pracujący z ofiarami przemocy ukończyli szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy o tematyce zgodnej z wytycznymi do prowadzenia szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Część kadry powinna ukończyć szkolenia z zakresu interwencji kryzysowej.

Tabela 11. Infrastruktura w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy w regionie świętokrzyskim w 2015 roku.

Nazwa	Liczba	Liczba miejsc	Liczba miejsc całodobowych	Liczba osób korzystających			Podmiot odpowiedzialny
				Kobiet	Mężczyzn	Dzieci	
gminny ośrodek wsparcia	0	0	0	0	0	0	Gmina
powiatowy ośrodek wsparcia	0	0	0	0	0	0	Powiat
specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	1	b. d.	10	1 322	7 524	38	Powiat
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	30	-	-	798	132	48	Gmina
dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	1	15	15	4	0	5	Powiat
ośrodek interwencji kryzysowej*	7	447	35	417	30	44	powiat
	5	54	10	120	18	20	gmina

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Według danych z Centralnej Aplikacji Statystycznej na terenie regionu świętokrzyskiego funkcjonuje 30 punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, 12 ośrodków interwencji kryzysowej*, 1 dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz 1 specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych samorządów powiat należy zapewnienie miejsc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w ośrodkach interwencji kryzysowej. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ani inny akt prawny nie podaje definicji OIK. Ze sprawozdań „Przemoc” wynika, iż w regionie funkcjonuje **12 OIK z tego **7 na poziomie powiatów** (w tym powiat kielecki zleca prowadzenie OIK Caritas Diecezji Kieleckiej), oraz **5 na poziomie samorządów gminnych**. Spośród OIK funkcjonujących na poziomie powiatów 4 posiada miejsca całodobowe, na poziomie gmin 1 OIK posiada miejsca całodobowe. Tym samym w regionie funkcjonuje 5 OIK, które można uznać za podmioty wypełniające swoje zadania w sposób kompleksowy. W mieście Kielce zadania w zakresie interwencji kryzysowej realizuje specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy, który posiada miejsca całodobowe.*

Specjalistyczny ośrodek wsparcia swymi oddziaływaniami objął: 7 524 mężczyzn, 1 322 kobiety i 38 dzieci. Specjalistyczny ośrodek wsparcia posiada 10 miejsc całodobowych dla osób dotkniętych przemocą. Wykazane w CAS ośrodki interwencji kryzysowej w regionie dysponują łącznie 501 miejscami, w tym 45 to miejsca całodobowe. Ze wsparcia OIK w 2015 roku skorzystało 537 kobiet, 48 mężczyzn oraz 64 dzieci. Natomiast dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży posiada 15 miejsc całodobowych - ze wsparcia skorzystały 4 kobiety i 5 dzieci. W regionie świętokrzyskim z punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie skorzystało w sumie 978 osób z czego 82% stanowią kobiety, 14% mężczyźni i 4% dzieci.

Tabela 12. Rozmieszczenie infrastruktury wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy w 2015 roku, powiaty regionu świętokrzyskiego.

Lp.	Powiat	Liczba specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba punktów konsultacyjnych	Liczba domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	Liczba ośrodków interwencji kryzysowej	
		PCPR/ MOPR	OPS	PCPR	PCPR	OPS
1	buski		1			
2	jędrzejowski		4		1*	
3	kazimierski		2		1*	
4	kielecki		4		1 (Caritas)*	
5	konecki		2		1	1
6	opatowski		3			
7	ostrowiecki		1			1*
8	pińczowski		3		1*	
9	sandomierski		3			1
10	skarżyski		2		1	2
11	starachowicki		1		1	
12	staszowski		3			
13	włoszczowski		1			
14	Miasto Kielce	1*		1		

*posiada miejsca całodobowe

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

W powiecie buskim znajduje się 1 punkt konsultacyjny; jest to jeden z powiatów gdzie obserwujemy najmniej rozwiniętą infrastrukturę dla osób doznających przemocą w rodzinie.

Na terenie powiatu jędrzejowskiego znajdują się 4 punkty konsultacyjne w gminach: Imielno (1), Sędziszów (1), Sobków (2) oraz 1 ośrodek interwencji kryzysowej prowadzony przez powiatowe centrum pomocy rodzinie, które posiada miejsca całodobowe.

Powiat kazimierski posiada 2 punkty konsultacyjne: w Kazimierzy Wielkiej (1) i Opatowcu (1) oraz 1 ośrodek interwencji kryzysowej prowadzony przez powiatowe centrum pomocy rodzinie, które posiada miejsca całodobowe.

W największym powiecie kieleckim znajdują się 4 punkty konsultacyjne w: Chęcinach (1), Górnem (1), Pierzchnicy (1) i Zagnańsku (1) oraz 1 ośrodek interwencji kryzysowej z miejscami noclegowymi prowadzony przez Caritas Diecezji Kieleckiej.

W powiecie koneckim znajdują się 2 punkty konsultacyjne w: Słupi (koneckiej) (1) i Stąporkowie (1), oraz 2 ośrodki interwencji kryzysowej 1 prowadzony przez powiatowe centrum pomocy rodzinie w Końskich i 1 prowadzony przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Końskich.

W powiecie opatowskim znajdują się 3 punkty konsultacyjne prowadzone przez ośrodki pomocy społecznej w: Lipniku (1), Opatowie (1) i Wojciechowicach (1).

Powiat ostrowiecki na swoim terenie posiada 1 punkt konsultacyjny w Bodzechowie i 1 ośrodek interwencji kryzysowej posiadający miejsca całodobowe prowadzony przez MOPS w Ostrowcu Świętokrzyskim.

W powiecie pińczowskim funkcjonują 3 punkty konsultacyjne w Kijach (1), Michałowie (1) i Pińczowie (1) oraz 1 ośrodek interwencji kryzysowej z miejscami całodobowymi prowadzony przez PCPR w Pińczowie.

Powiat sandomierski również posiada 3 punkty konsultacyjne w Klimontowie (1), Obrazowie (1) i Wilczycach (1) oraz 1 ośrodek interwencji kryzysowej prowadzony przez MOPS w Sandomierzu.

Na terenie powiatu skarżyskiego funkcjonują 2 punkty konsultacyjne w miejscowościach Bliżyn (1) i Łączna (1), 3 ośrodki interwencji kryzysowej prowadzone przez: PCPR w Skarżysku-Kamiennej (1) oraz MOPS w Skarżysku Kamiennej (1) i M-GOPS w Suchedniowie (1).

W powiecie starachowickim funkcjonuje 1 punkt konsultacyjny prowadzony przez MOPS w Starachowicach oraz 1 ośrodek interwencji kryzysowej prowadzony przez powiat starachowicki.

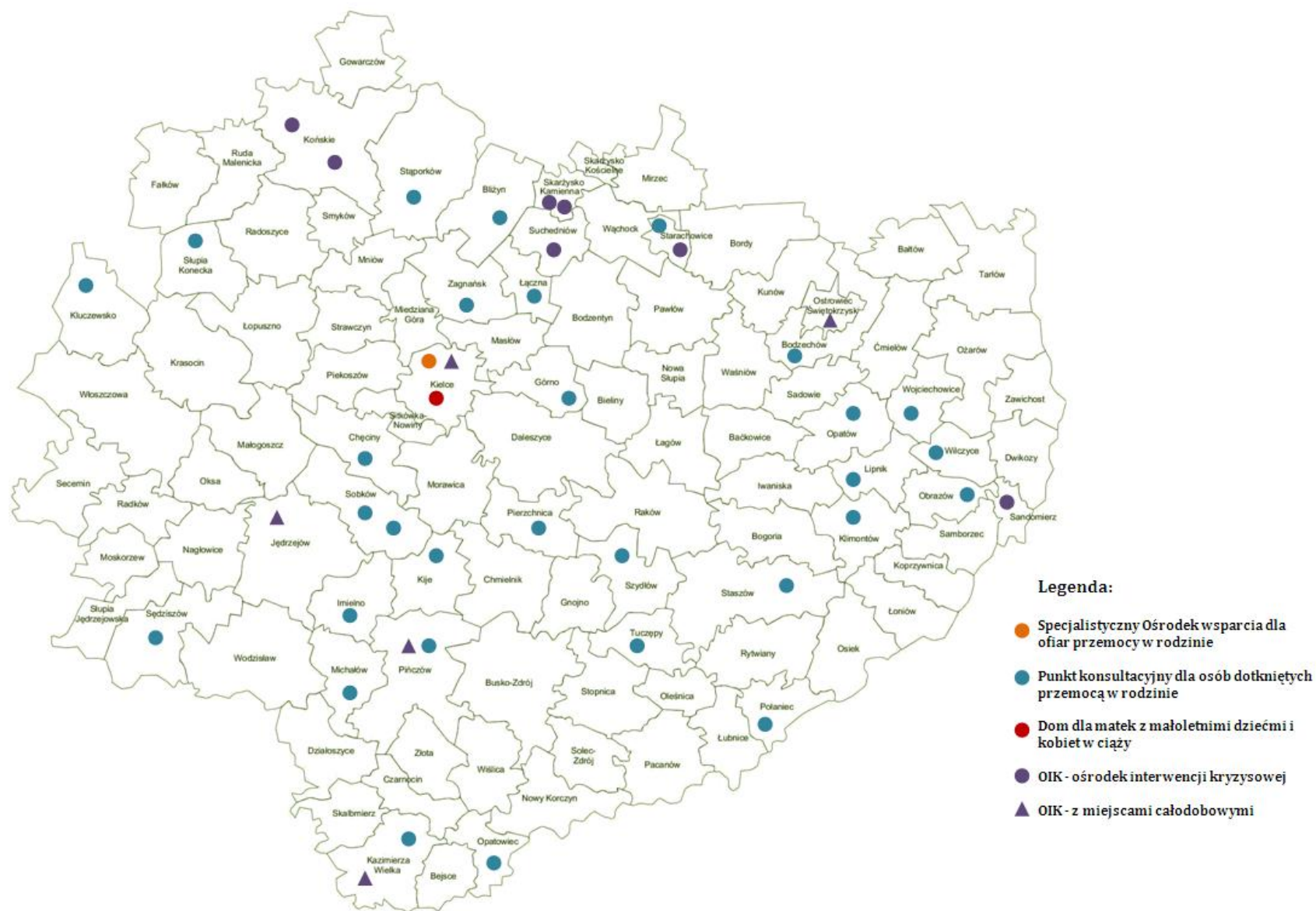
W powiat staszowski funkcjonują 3 punkty konsultacyjne prowadzone przez ośrodki pomocy społecznej w: Połańcu (1), Staszowie (1) i Szydłowie (1). Na terenie powiatu staszowskiego nie występują inne placówki świadczące pomoc dla osób dotkniętym przemocą w rodzinie.

W powiecie włoszczowskim funkcjonuje tylko jeden punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie w Kluczewsku. Powiat włoszczowski nie posiada dodatkowej infrastruktury i jest jednym z powiatów o najniższym poziomie rozwoju infrastruktury zapewniającej pomoc osobom dotkniętym przemocą.

Miasto Kielce w swojej infrastrukturze posiada 2 punkty prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie: 1 specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz 1 dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – jedyne tego typu placówki w województwie świętokrzyskim. Miasto Kielce nie prowadzi OIK, jednakże funkcję placówki wypełnia specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, który zapewnia miejsca noclegowe.

Infrastruktura wsparcia osób doświadczających przemocy w regionie jest rozmieszczona nierównomiernie, a tym samym zabezpieczenie wsparcia, dostępność do usług jest niewystarczająca. Na 102 gminy 67 nie dysponuje infrastrukturą zapewniającą wsparcie dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie.

Mapa 2. Rozmieszczenie infrastruktury wsparcia osób doświadczających przemocy w regionie świętokrzyskim w 2015 roku.

VII. PORADNICTWO I INNE FORMY WSPARCIA REALIZOWANE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W ŚWIĘTOKRZYSKICH POWIATACH I GMINACH

W ramach udzielania pomocy osobom, które doświadczyły przemocy, ustawa przewiduje następujące działania: poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne i socjalne, ochronę przed dalszym krzywdzeniem (uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakaz kontaktowania się z ofiarą), zapewnienie schronienia w ośrodkach dla ofiar przemocy.

Tabela 13 prezentuje dane dot. form wsparcia osób dotkniętych przemocą wraz z liczbą osób objętych poradnictwem w latach 2014-2015, z podziałem na jednostki prowadzące poradnictwo.

Tabela 13. Liczba osób objętych wsparciem w formie poradnictwa w regionie świętokrzyskim na poziomie powiatów i gmin w latach 2014-2015.

Podmiot	Powiat		Gmina	
	2014 r.	2015 r.	2014 r.	2015 r.
Poradnictwo				
Medyczne	201	82	63	74
Psychologiczne	2 728	2 889	1 384	1 472
Prawne	1 029	1 231	592	755
Socjalne	634	516	3 185	3 434
Zawodowe i rodzinne	574	1 264	532	779
Razem	5 166	5 982	5 756	6 514

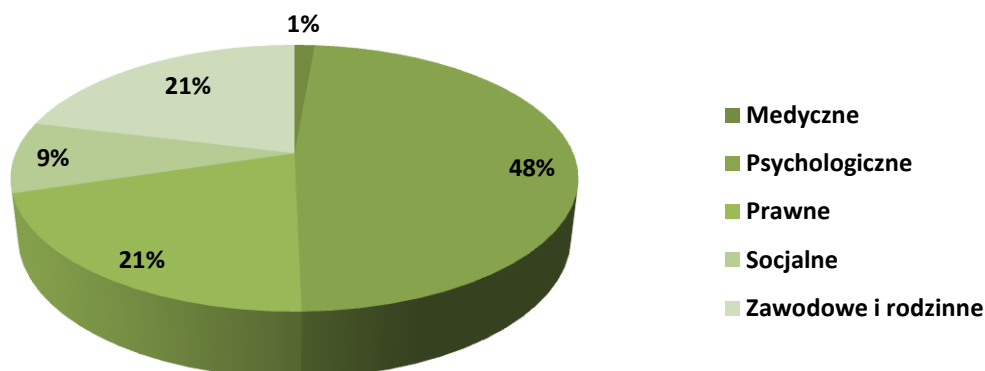
Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

W 2015 roku z poradnictwa świadczonego na poziomie gminy skorzystało: 6 514 osoby ogółem, czyli blisko o 12% więcej niż w roku 2014. Z poradnictwa świadczonego na poziomie powiatu w 2015 roku skorzystało 5 982 osób ogółem, tj. o 17% więcej niż w roku 2014.

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

W PCPR w 2015 roku najwięcej osób skorzystało ze **wsparcia psychologicznego** – **2 889 osoby o 6% więcej niż w 2014 roku**. Na najmniejsze wsparcie ofiary przemocy mogą liczyć w **zakresie poradnictwa medycznego**, z którego skorzystały 82 osoby o 60% mniej niż w 2014 roku. **Z poradnictwa prawnego** w roku 2015 skorzystało łącznie 1 231 osób, czyli o ponad 35% więcej niż w roku 2014. Natomiast **z poradnictwa zawodowego**

i rodzinnego w badanym okresie zostało wspartych: 1 264 osób, tj. o **54% więcej i jest to największy przyrost poradnictwa** świadczonego przez powiaty w stosunku do 2014 roku.

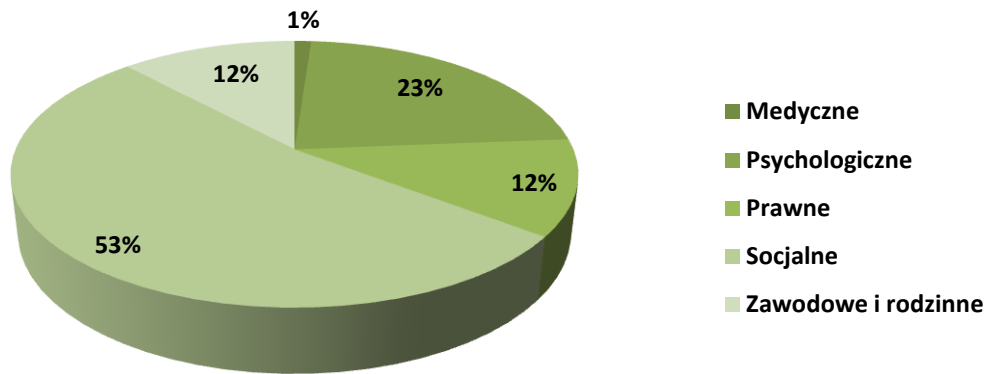

Wykres 13. Procentowy rozkład liczby osób objętych w wsparciem w formie poradnictwa przez świętokrzyskie powiaty w 2015 r.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Ośrodki Pomocy Społecznej

W 2015 roku w ośrodkach pomocy społecznej w regionie najczęściej osób skorzystało ze wsparcia socjalnego 3 454 osoby, tj. o 8% więcej niż w 2014 roku. Tylko 74 osoby zostały objęte poradnictwem medycznym o 15% więcej niż w 2014 roku. Z poradnictwa psychologicznego w roku oceny skorzystały 1 472 osoby, tj. o 6% więcej w odniesieniu do 2014 roku. Z poradnictwa prawnego w 2015 roku skorzystały łącznie 755 osoby; co w stosunku do 2014 roku stanowi wzrost o 21% osób. Natomiast w ramach poradnictwa zawodowego i rodzinnego w badanym okresie wsparcie otrzymało 779 osób, czyli o 31% więcej i jest to największy przyrost poradnictwa świadczonego na poziomie samorządów gminnych w stosunku do 2014 roku.

Wykres 14. Procentowy rozkład liczby osób objętych wsparciem w formie poradnictwa przez gminy w 2015 r.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Grupy wsparcia

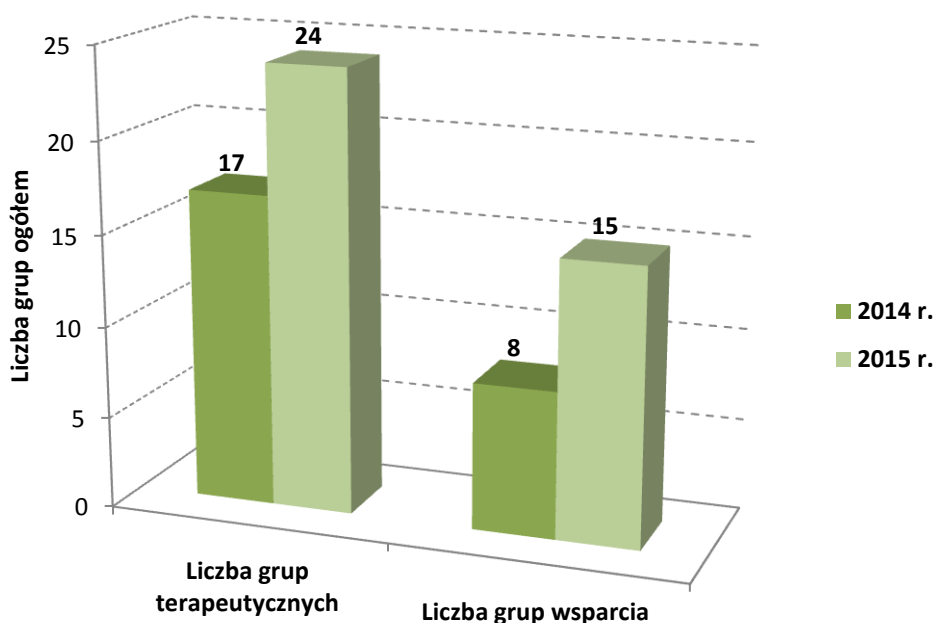
Ta forma wsparcia jest prowadzona w formie warsztatów dla ofiar przemocy w rodzinie. Są to grupy półotwarte, tzn. w każdym stadium grupy może przyłączyć nowa osoba. Praca warsztatowa w ramach grup opiera się na zasobach i potencjale podopiecznych. Jest to jedna z najlepszych i najskuteczniejszych metod, dzięki której grupa wsparcia jest w stanie zmotywować i wskazać podopiecznym ich możliwości i umiejętności, których nie wykorzystują do końca w życiu codziennym. Dzięki działaniom podejmowanym w ramach warsztatów uczestnicy odkrywają swój potencjał i uczą się jak z niego korzystać i wykorzystywać w zmaganiu się z trudnościami codziennego życia, w tym przede wszystkim w zatrzymaniu przemocy.

Realizacja zadania dla grup wsparcia polega w szczególności na:

- motywowaniu do podejmowania działań mających na celu przerwanie występowania przemocy w rodzinie;
- organizowaniu spotkań dla ofiar przemocy w ramach grup warsztatowych z wykorzystaniem technik ułatwiających komunikację społeczną;
- prowadzeniu treningów asertywności i rozwoju osobistego ukierunkowanych m.in. na wyjaśnieniu znaczenia asertywności w życiu codziennym, stosowaniu asertywności i rozwoju osobistego w życiu rodzinnym i zawodowym, radzenie sobie z konfliktem, nabieranie werbalnej i niewerbalnej pewności siebie oraz wykorzystanie własnego potencjału dla wzmocnienia wiary w siebie.

Grupa terapeutyczna

Przeznaczona dla osób doświadczających przemocy. Ma charakter otwarty, interwencyjny, choć spełnia też jednocześnie funkcję terapeutyczną. Grupa powinna być prowadzona przez dwóch terapeutów. Każdy pacjent przychodzi na spotkania tak długo, jak długo trwają różne uruchomione przez niego procedury prawne, które mają na celu zatrzymanie przemocy. Kobiety najczęściej uczęszczają na zajęcia od 1 roku do półtora roku. Warunkiem kwalifikacji do grupy jest diagnoza pacjentki, brak przeciwwskazań osobowościowych do terapii grupowej i bieżące doświadczanie jakiejkolwiek formy przemocy ze strony partnera. Głównym celem pracy z kobietami doświadczającymi przemocy jest zapewnienie im bezpieczeństwa, czyli uczenie działań skierowanych na zatrzymanie przemocy. Cel ten osiągany jest poprzez przygotowywanie pań do wszczęcia spraw w sądzie (np. sprawa o znęcanie, sprawa o rozwód wraz z eksmisją) i pracę nad zmianą ich psychologicznego funkcjonowania, aby przeciwdziałać procesowi wyuczonej bezradności, oraz wzmacniać ich kompetencje osobiste i społeczne.⁴

Wykres 15. Wzrost liczby grup terapeutycznych i grup wsparcia w 2015 roku – region świętokrzyski.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

⁴ Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia"

W 2015 roku odnotowano wzrost grup terapeutycznych ogółem o 29%, natomiast wzrost grup wsparcia ogółem kształtuje się na poziomie 46% w odniesieniu do roku poprzedzającego analizowane dane (tabela 14 i 15).

Tabela 14. Liczba powiatowych i gminnych grup terapeutycznych i grup wsparcia w województwie świętokrzyskim w latach 2014-2015.

Podmiot	Powiat		Gmina	
	2014 r.	2015 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba grup terapeutycznych	8	12	9	12
Liczba grup wsparcia	4	6	4	9

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Tabela 15. Liczba grup terapeutycznych i grup wsparcia w 2015 roku wg powiatowych i gminnych podmiotów.

Podmiot odpowiedzialny	Powiat	Gmina
buski	1 grupa wsparcia	
jędrzejowski		
- Jędrzejów		1 grupa terapeutyczna 1 grupa wsparcia
kazimierski		
kielecki		
konecki		
- Końskie		1 grupa wsparcia
- Stąporków		11 grup terapeutycznych
opatowski		
ostrowiecki		
pińczowski		
sandomierski	2 grupy terapeutyczne	
skarżyski	1 grupa wsparcia	
starachowicki		
- Pawłów		4 grupy wsparcia
- Starachowice		2 grupy wsparcia
staszowski		
- Staszów		1 grupa wsparcia
włoszczowski		
Miasto Kielce	10 grup terapeutycznych 4 grupy wsparcia	

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

W oparciu o dane ze sprawozdania Centralnej Aplikacji Statystycznej za rok 2015 największą liczbę grup odnotowano w Mieście Kielce prowadzonych przez MOPR (10 grup terapeutycznych i 4 grupy wsparcia), OPS w Stąporkowie (11 grup terapeutycznych) oraz

OPS w Pawłowie (4 grupy wsparcia), następnie PCPR w powiecie sandomierskim (2 grupy terapeutyczne), OPS w Starachowicach (2 grupy wsparcia) i OPS w Jędrzejowie (1 grupa terapeutyczna i 1 grupa wsparcia). Najmniejszą liczbę grup prowadzą: PCPR w Busku-Zdroju (1 grupa wsparcia), PCPR w Skarżysku-Kamiennej (1 grupa wsparcia), OPS w Końskich (1 grupa wsparcia) oraz OPS w Staszowie (1 grupa wsparcia).

Na terenie powiatów: kazimierskiego, kieleckiego, opatowskiego, ostrowieckiego, pińczowskiego i włoszczowskiego **nie odnotowano utworzonych grup terapeutycznych i wsparcia.**

Pomimo pozytywnej tendencji w zakresie coraz większej liczby grup terapeutycznych oraz grup wsparcia w regionie większość gmin nie wdrożyło tej formy wsparcia. Należy zakładać, iż istnieje potencjalne zapotrzebowanie na rozwój i wdrażanie tego typu oddziaływań ponieważ na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy znaczny wzrost liczby ujawnionych przypadków przemocy w rodzinie.

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych

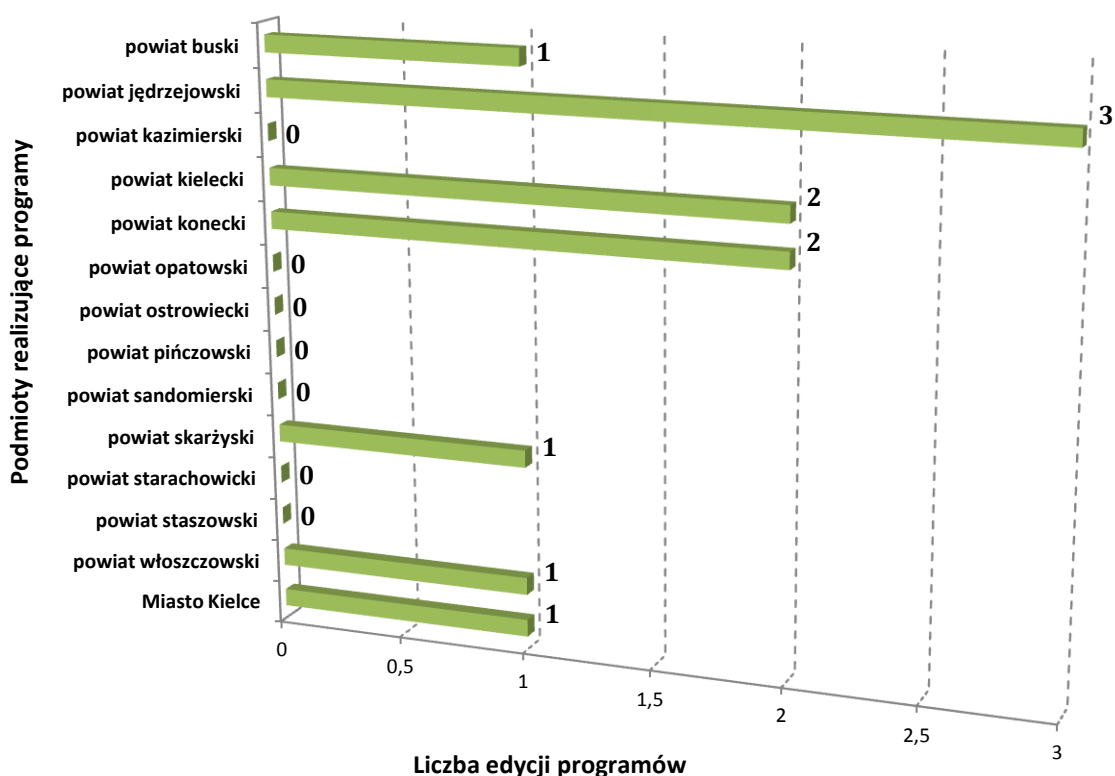
Obowiązek realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie określony została przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Programy te powinny stanowić część całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełniać różne formy interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców. Podstawowym celem tych wszystkich działań jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinny być prowadzone w formie programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Institucje i organizacje realizujące programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, powinny tworzyć system monitorowania zachowania związanego z przemocą u osób uczestniczących w programie, w trakcie trwania programu i do 3 lat po jego zakończeniu oraz współpracować z instytucjami

i organizacjami prowadzącymi programy przeciwdziałania przemocy i pomagania ofiarom przemocy w rodzinie.⁵

Najwięcej programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizował powiat jędrzejowski (3), następnie powiat kielecki (2) oraz konecki (2). Najmniej edycji programów zrealizowano w powiatach: buskim (1), skarżyskim (1), włoszczowskim (1) oraz w mieście Kielce (1). W 2015 roku **7 powiatów nie realizowało programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy**. Są w powiat: kazimierski, opatowski, ostrowiecki, pińczowski, sandomierski, starachowicki i staszowski.

Wykres 16. Liczba edycji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowanych w świętokrzyskich powiatach w 2015 r.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

⁵ Wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, Załącznik nr 2 do Programu.

Tabela 16. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w 2015 r.

	kobiety	mężczyźni	Razem
Liczba osób które przystąpiły do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	2	154	156
Liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	0	51	51
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie	1	11	12

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

W regionie w 2015 roku nastąpił wzrost liczby osób, które przystąpiły do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych o ponad 7% w stosunku do 2014 roku. Natomiast liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w badanym okresie wzrosła o 45% w odniesieniu do roku poprzedzającego diagnozę.

Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w 2015 roku wykazuje, iż w programie uczestniczą głównie mężczyźni, 156 przystąpiło do programu, z czego 33% ukończyło. 24% mężczyzn po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciło do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.

Realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych

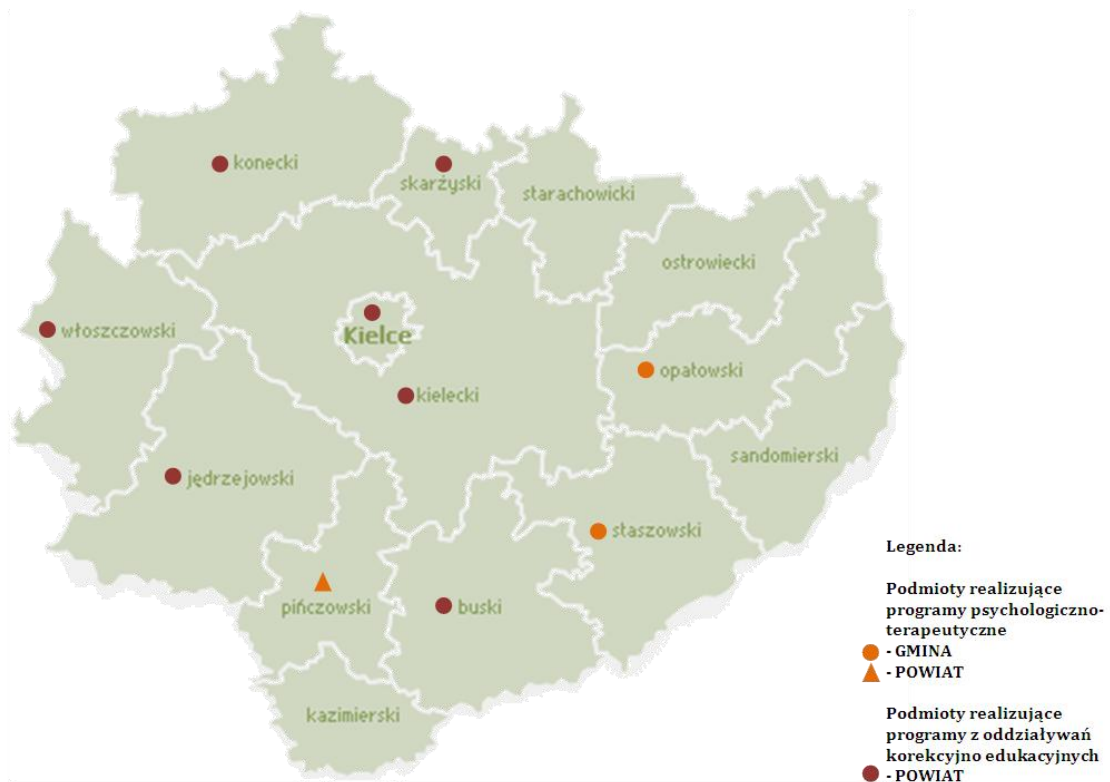
Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań określa Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie dokonywana jest przez jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym i powiatowym we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Termin realizacji opracowania i realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych określony został do 2020 roku zgodnie z wytycznymi Krajowego Programu.⁶

W regionie świętokrzyskim w 2015 odnotowujemy znaczące deficyty w zakresie realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych. Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie w regionie opracowane zostały przez: PCPR w Pińczowie, OPS w Tarłowie w powiecie opatowskim oraz OPS w Połańcu w powiecie

⁶ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2020, Załącznik do uchwały nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.

staszowskim. Pozostałe jednostki nie realizowały tego typu programów. W 2015 roku w programach tych uczestniczyło 15 mężczyzn, blisko 53% z nich pozytywnie ukończyło program.

Mapa 3. Samorządy realizujące programy psychologiczno-terapeutycznych oraz programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

VIII. POZOSTAŁE DZIAŁANIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH I GMINNYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

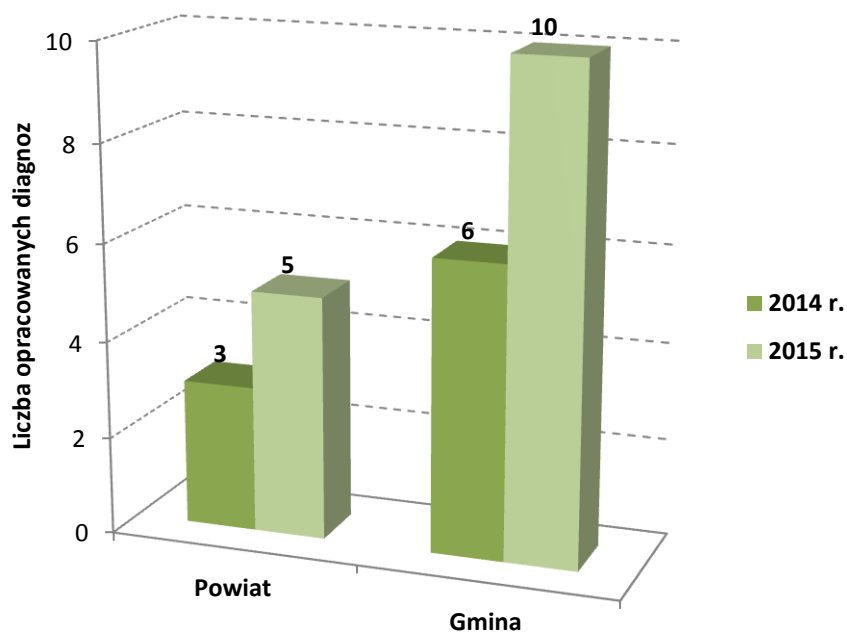
W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostały dane dotyczące pozostałych działań realizowanych na poziomie samorządów powiatowych i gminnych realizowanych w ramach „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016” takich jak: liczby opracowanych diagnoz zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gmin, powiatów województwa świętokrzyskiego, podejmowanych działań na rzecz podniesienia poziomu wiedzy i świadomości społecznej zjawiska przemocy, opracowanych i realizowanych programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, współpraca pomiędzy instytucjami rządowymi, samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Analiza obejmuje również dane dotyczące zleczonych i wspólnie realizowanych projektów przez jednostki gminne i powiatowe województwa świętokrzyskiego w 2015 roku. W rozdziale uwzględnione zostały dane ilościowe dot. upowszechniania informacji i edukacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Tabela 17. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wg liczby opracowanych diagnoz na obszarze gmin i powiatów województwa świętokrzyskiego w latach 2014-2015.

Podmiot	Powiat		Gmina	
	2014 r.	2015 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba opracowanych diagnoz	3	5	6	10

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

W oparciu o zgromadzone dane w regionie świętokrzyskim odnotowano nieznaczny wzrost liczby opracowanych diagnoz zarówno na poziomie powiatów (wzrost o 2 diagnozy) oraz poziomie gmin (wzrost o 4 diagnozy).

Wykres 17. Liczba opracowanych diagnoz w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015 wg jst powiatowych i gminnych.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

W województwie świętokrzyskim w 2015 roku 5 PCPR-ów opracowało diagnozę zjawiska przemocy, tj. Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie w: Busku-Zdroju, Jędrzejowie, Kazimierzy Wielkiej, Ostrowcu Świętokrzyskim oraz we Włoszczowie. Liczba ośrodków pomocy społecznej, które opracowały tego typu diagnozy w 2015 roku to: 10. Są to OPS w następujących gminach: Bielinach, Chmielniku, Kazimierzy Wielkiej, Końskich, Koprzywnicy, Stąporkowie, Ostrowcu Świętokrzyskim, Sandomierzu, Seceminie i Zagnańsku.

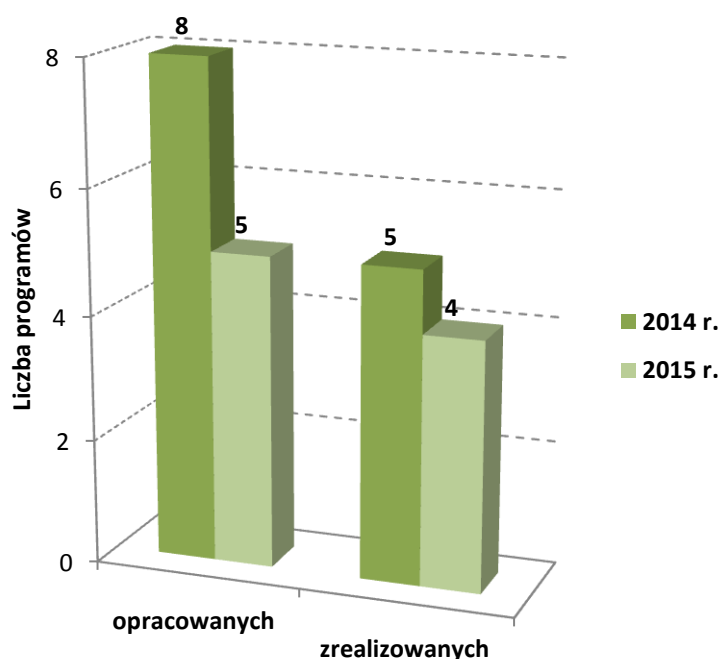
W roku 2015 w stosunku do roku 2014 w regionie odnotowano nieznaczny spadek liczby zrealizowanych kampanii społecznych podnoszących poziom wiedzy i świadomości społecznej zjawiska przemocy. W 2015 roku powiatowe jednostki organizowały 15 kampanii, natomiast gminne 20 kampanii. W sumie liczba osób, którym udzielono informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wyniosła 2 116 osób w 2015 roku, co stanowi tylko o 18 osób mniej niż w 2014 roku.

W 2015 roku odnotowano wzrost liczby podjętych informacji o charakterze przeciwdziałania zjawisku przemocy zarówno przez powiatowe jednostki (przyrost o 42 inicjatywy), jak i gminne (przyrost o 10 inicjatyw).

Tabela 18. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2014-2015 wg jst powiatowych i gminnych.

Podmiot	Powiat		Gmina	
	2014 r.	2015 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba lokalnych kampanii społecznych	16	15	23	20
Liczba osób, którym udzielono informacji	2019	2032	115	84
Liczba podjętych inicjatyw	3	45	4	14

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

Wykres 18. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

W badanym okresie **odnotowano spadek liczby opracowanych programów profilaktycznych w regionie** w odniesieniu do 2014 roku, mimo to został wykazany wzrost liczby bezpośrednich odbiorców programów o 83% w stosunku do 2014 roku.

Tabela 19. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Powiat	2014 r.	2015 r.
Liczba opracowanych programów	8	5
Liczba zrealizowanych programów	5	4
Liczba uczestników programów	399	2 381

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

Na poziomie samorządów powiatowych w 2015 roku opracowano 5 programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie: PCPR Busko-Zdroju (1), PCPR w Jędrzejowie (2), PCPR w Ostrowcu Świętokrzyskim (1) oraz MOPR w Kielcach (1).

Tabela 21 zawiera dane ilościowe dot. realizacji programów przeciwdziałania przemocy w latach 2014-2015 w podmiotach gminnych i powiatowych w województwie świętokrzyskim. W 2015 roku jednostki powiatowe w 77% opracowały programy przeciwdziałania przemocy, natomiast jednostki gminne w 75%.

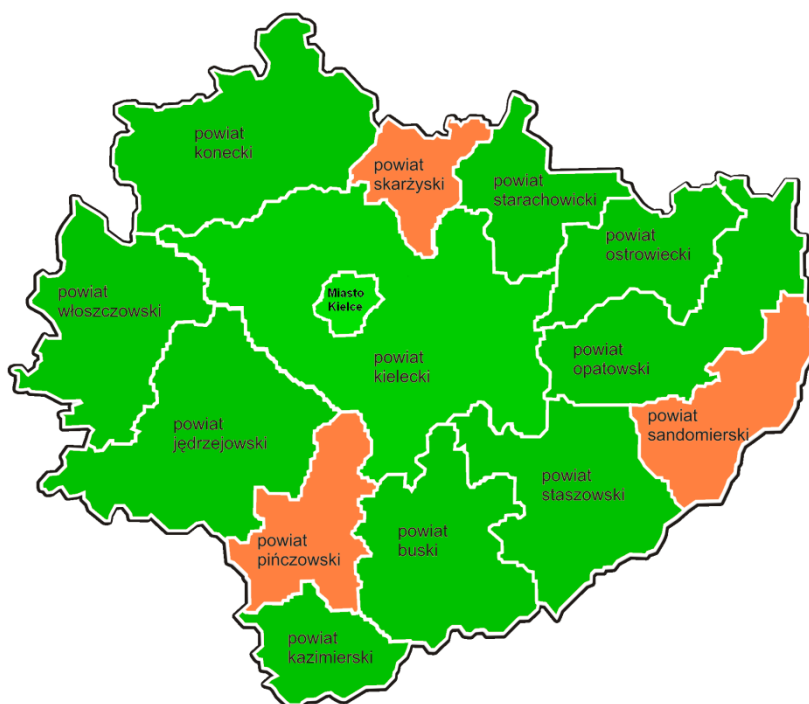
Tabela 20. Realizacja programów przeciwdziałania przemocy w latach 2014-2015.

Podmiot	Powiat		Gmina	
	2014 r.	2015 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba opracowanych programów	10	10	81	76

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

Na mapie 4 zaznaczone zostały powiaty, które zadeklarowały, iż w 2015 realizowały uchwalone programami przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W regionie świętokrzyskim w 2015 roku programy wykazało 10 powiatów: buski, jędrzejowski, kazimierski, kielecki, konecki, opatowski, ostrowiecki, starachowicki, staszowski i włoszczowski. Powiaty: pińczowski, sandomierski oraz skarżyski według danych z 2015 roku nie opracowały programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Mapa 4. Programy przeciwdziałania przemocy opracowane przez powiaty stan na 2015 r.

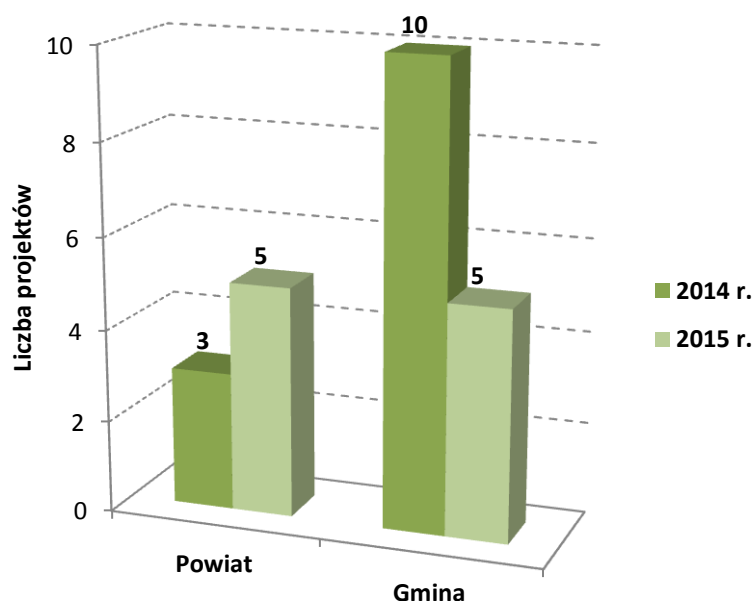

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Tabela 21. Liczba programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie w samorządach gmin w regionie świętokrzyskiego stan na 2015 r.

Lp.	Podmiot odpowiedzialny	Liczba gmin	Liczba programów	Brak opracowanego programu w gminach:
1	p. buski	8	3	Gnojno, Nowy Korczyn, Pacanów, Stopnica, Tuczępy
2	p. jędrzejowski	9	8	Wodzisław
3	p. kazimierski	5	5	-
4	p. kielecki	19	13	Bodzentyn, Chmielnik, Łągów, Miedziana Góra, Piekoszów, Zagnańsk
5	p. konecki	8	6	Radoszyce, Słupia (konecka)
6	p. opatowski	8	6	Bačkowice, Lipnik
7	p. ostrowiecki	6	6	-
8	p. pińczowski	5	3	Kije, Pińczów
9	p. sandomierski	9	6	Dwikozy, Obrazów, Zawichost
10	p. skarżyski	5	4	Suchedniów
11	p. starachowicki	5	5	-
12	p. staszowski	8	6	Połaniec, Staszów
13	p. włoszczowski	6	4	Kluczewsko, Radków
14	miasto Kielce	1	1	-

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

Wykres 19. Liczba zlecanych i wspólnie realizowanych projektów w latach 2014-2015.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

Współpraca pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie realizowana jest na poziomie powiatowym jak i gminnym. W 2015 roku powiatowe centra pomocy rodzinie zlecały i wspólnie realizowały 5 projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: PCPR w Jędrzejowie (2), PCPR w Kielcach (1), PCPR w Ostrowcu Świętokrzyskim (1) oraz PCPR we Włoszczowie (1). Natomiast ośrodki pomocy społecznej zlecały i wspólnie realizowały projekty w: Bielinach (1), Gowarczowie (1), Mircu (1), Starachowicach (1) oraz Staszowie (1). Na poziomie gminnym jest to spadek o -50% w zakresie realizacji tego typu działań w stosunku do roku 2014 r.

Tabela 22. Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w latach 2014-2015.

Podmiot	Powiat		Gmina	
	2014 r.	2015 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych	326	37	86	105
Liczba lokalnych kampanii społecznych	21	22	28	34
Liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	147	256	35	54
Liczba osób uczestniczących w zajęciach	1 129	1 018	228	190

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2014 i 2015 r.

Powiatowe centra pomocy rodzinie w regionie świętokrzyskim przeprowadziły w 2015 roku 22 kampanie społeczne oraz 256 zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jest to wzrost o 42% w odniesieniu do 2014 roku. Organizacja zajęć o charakterze informacyjnym i edukacyjnym w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie realizowanym przez jednostki powiatowe cieszyły się mniejszym zainteresowaniem niż w roku poprzednim. W badanym okresie liczba osób uczestniczących w zajęciach wyniosła 1 018 osób o -10% mniej niż w 2014 roku.

W regionie świętokrzyskim w 2015 roku 54% powiatów realizowało działania z zakresu opracowania i upowszechniania materiałów informacyjnych oraz organizowało lokalne kampanie społeczne. W powiecie kazimierskim i kieleckim zrealizowano po 5 lokalnych kampanii, w powiecie buskim i koneckim po 2 kampanie, natomiast w jędrzejowskim i staszowskim odnotowano realizację po 1 kampanii z każdym z powiatów. Najwięcej edycji opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie odnotowano w powiatach: buskim (8), jędrzejowskim (10), kazimierskim (3), kieleckim (4), pińczowskim (1) i staszowskim (1). W badanym okresie nie odnotowano działań w zakresie organizacji lokalnych kampanii i upowszechniania materiałów promocyjnych z przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiatach: opatowskim, ostrowieckim, sandomierskim, skarżyskim, starachowickim i włoszczowskim.

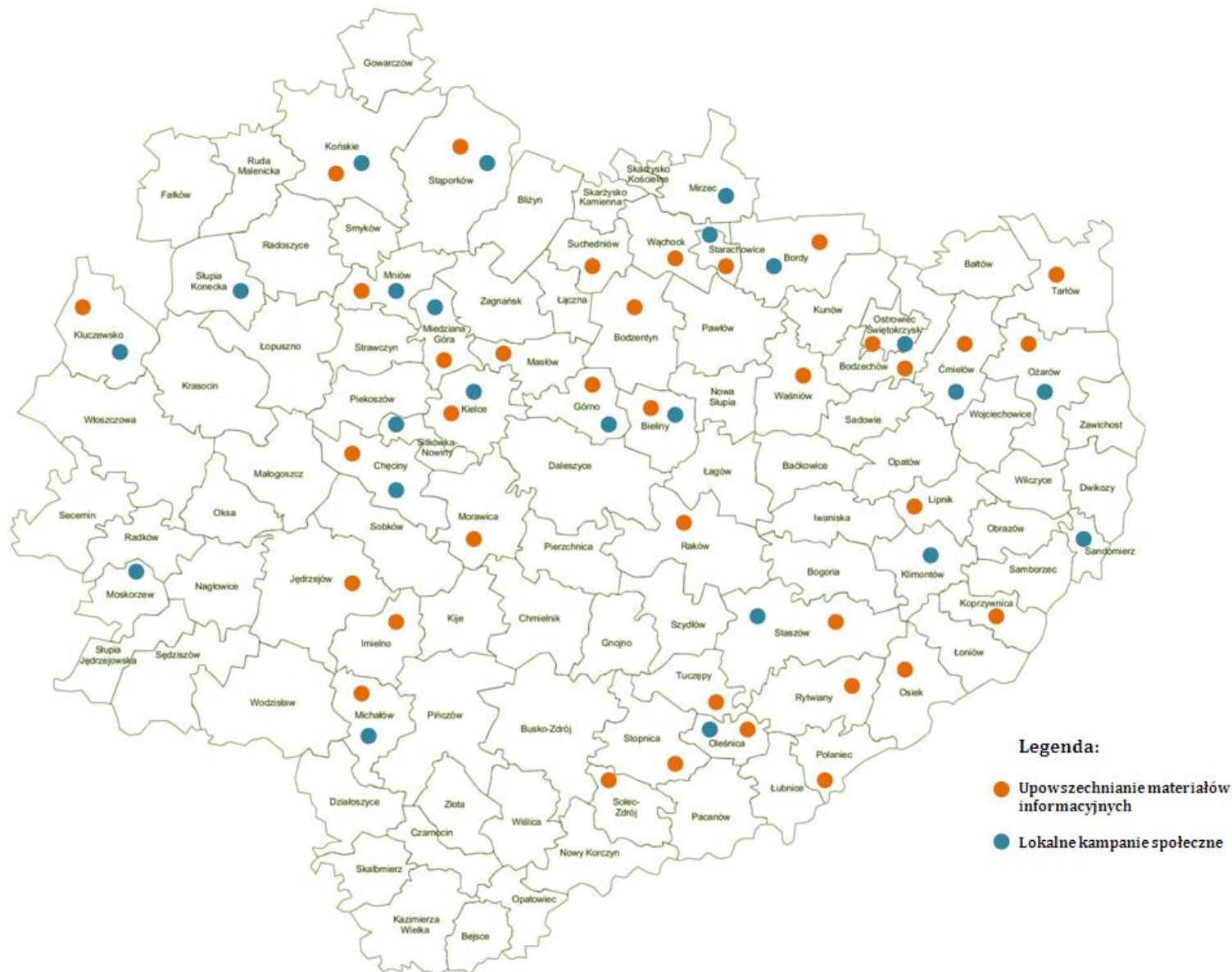
W podmiotach gminnych liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych zwiększyła się o -18% w odniesieniu do 2014 roku. W roku 2015 dane liczbowe określają również wzrost liczby organizacji lokalnych kampanii społecznych przez gminne jednostki o 17%, jak również wzrost liczby zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie o 36% w odniesieniu do 2014 roku. Wzrost działań informacyjnych i edukacyjnych realizowanych przez jednostki gminne nie przełożyły się na zainteresowanie odbiorców, odnotowana liczba osób uczestniczących w zajęciach była mniejsza o ponad -16%, niż w roku poprzednim.

Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie realizowana na poziomie gmin w 2015 realizowana była w: powiecie buskim – Solec Zdrój, Tuczępy, Stopnica; powiecie jędrzejowskim – Imielno, Jędrzejów; powiecie kazimierskim – brak; powiecie kieleckim – Bieliny, Bodzentyn, Chęciny, Górnio, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Morawica, Raków i Sitkówka Nowiny; powiecie koneckim – Końskie, Słupia (konecka), Stąporków; powiecie opatowskim – Lipnik, Ożarów, Sadowie; powiecie ostrowieckim – Bodzechów, Ćmielów

Waśniów i Ostrowiec Świętokrzyski; powiecie pińczowskim – Michałów; powiecie sandomierskim – Klimontów, Koprzywnica, Sandomierz; powiecie skarżyskim – Suchedniów; powiecie starachowickim – Brody, Mirzec, Starachowice, Wąchock; powiecie staszowskim – Oleśnica, Osiek, Rytwiany, Połaniec, Staszów; powiecie włoszczowskim – Kluczewsko i Moskorzew.

Na 102 gminy regionu świętokrzyskiego 60 nie wykazało działań w tym obszarze. Na mapie 5 zaznaczono gminy w których realizowane były ww. działania.

Mapa 5. Gminy, które opracowały i upowszechniały materiały informacyjne oraz organizowały lokalne kampanie społeczne w 2015 r.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie sprawozdania CAS za 2015 r.

IX. DZIAŁANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W 2015 ROKU

Kolejny krok w realizacji „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016” na szczeblu Samorządu Województwa to zorganizowanie szkoleń przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej z zakresu: przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowane do członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych i podniesienia poziomu bezpieczeństwa kadry pomocy i integracji społecznej.

Szkolenie dla członków zespołów interdyscyplinarnych objęło 80 osób z gmin powiatów: jędrzejowskiego, koneckiego, skarżyskiego, starachowickiego, staszowskiego oraz włoszczowskiego.

25 godzinny blok tematyczny dotyczył:

- Definicji przemocy w rodzinie, rodzaje przemocy w rodzinie, skala zjawiska, cykle przemocy w rodzinie, czynniki ryzyka w tym szczególnie: płeć, wiek, stan zdrowia,
- Mechanizmów psychologicznych zatrzymujące osobę doznającą przemocy w związku opartym na przemocy;
- Strategii postępowania osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzające do usprawiedliwienia swojego zachowania;
- Możliwości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie tj.: wyróżnienie etapów pomagania, interwencja, pomoc psychologiczna, pomoc kryzysowa, terapia oraz budowanie kontaktu i relacji z osoba krzywdzoną;
- Oddziaływań wobec osób stosujących przemoc: programy oddziaływań korekcyjno-educacyjnych, działania karne itp.;
- Uprawnień, kompetencji, zadania poszczególnych członków ZI;
- Pracy Członków Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; Jak przyczynić się do zatrzymania przemocy?;
- Realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, wskaźniki dotyczące wypełniania formularzy „Niebieskie Karty”;
- Studium przypadku.

Uczestnikom szkolenia zostały przekazane materiały z monitoringu Programu za 2014 r., ze szczegółowymi informacjami z przeprowadzonej analizy działań podejmowanych przez powiaty i gminy. Łączna kwota przeznaczona na realizację ww. szkoleń to: **51 626,00 zł.**

W 2015 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej pozyskał m.in. środki z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu osłonowego pn. „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

Podniesienia poziomu bezpieczeństwa kadry pomocy i integracji społecznej.

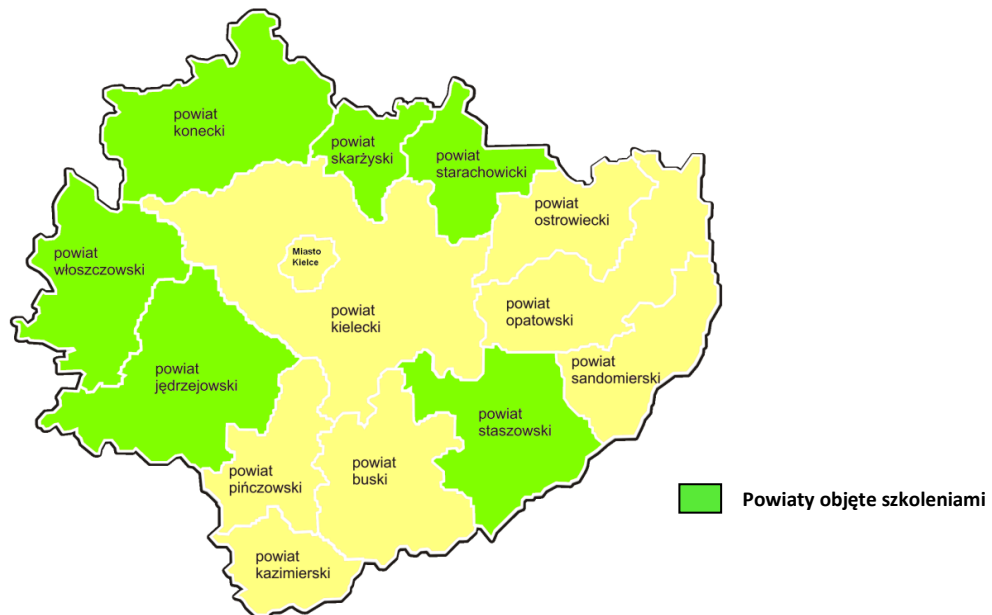
W ramach zadań własnych ROPS przeprowadził także szkolenie z zakresu podniesienia poziomu bezpieczeństwa kadry pomocy i integracji społecznej dedykowane dla pracowników 41 ośrodków pomocy społecznej i 8 powiatowych centrów pomocy rodzinie. Przeszkolonych zostało w sumie 80 pracowników, zakres programowy obejmował część teoretyczną i praktyczną i liczył 24 godziny dydaktyczne.

Zagadnienia w bloku tematycznym ww. szkolenia to:

- Specyfika przemocy ze względu na płeć, świadomość działania oraz strategię działania napastników;
- Obrona konieczna;
- Pomoc przedmedyczna;
- Identyfikowanie, porządkowanie oraz zgłaszanie doświadczeń zawodowych związanych z szeroko rozumianą przemocą;
- Rozpoznawanie oraz odgraniczania emocji własnych oraz osób korzystających z pomocy społecznej;
- Samokontrola i panowanie nad własnymi emocjami; osiąganie obiektywizmu oceny sytuacji (dystansu emocjonalnego);
- Radzenie sobie z psychospołecznymi konsekwencjami doświadczanej przemocy;
- Reagowanie w sytuacji przemocy;
- Diagnozowania sytuacji zagrożenia oraz reagowania wobec nich, w tym pozyskiwania pomocy terapeutycznej;
- Prowadzenie negocjacji w stanach nagłych;
- Umiejętności obrony własnych granic. Stosowania technik samoobrony;
- Warsztaty metodyczne wykorzystujące metody tj.: studium przypadku, ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie, zespołowe rozwiązywanie zadań, gry decyzyjne, wizualizacje, praca z kamerą i superwizja;
- Aktywne formy wypoczynku.

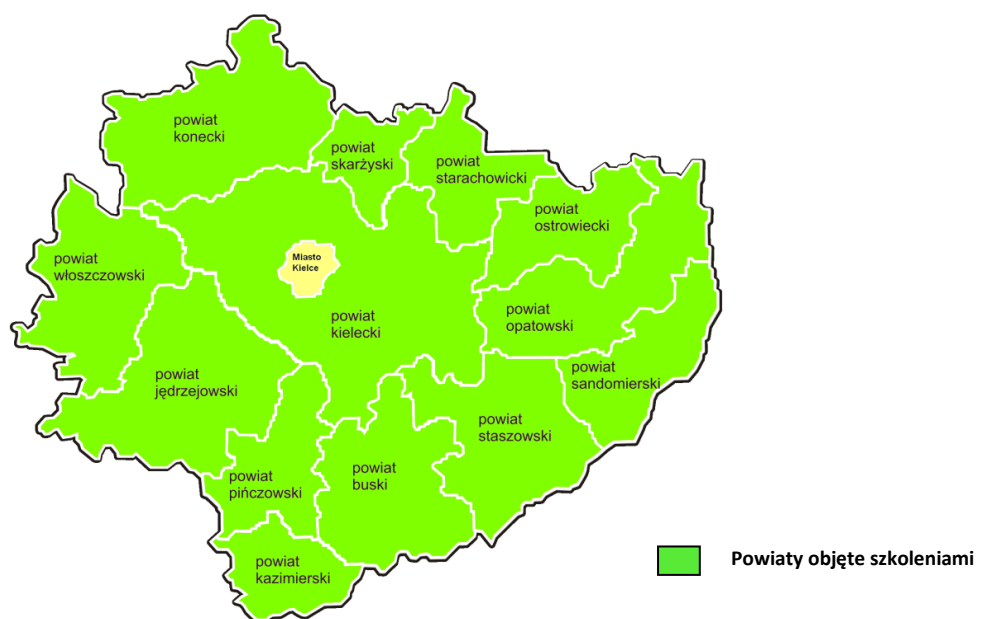
Realizacja szkoleń z zakresu Podniesienia poziomu bezpieczeństwa kadry pomocy i integracji społecznej była w całości sfinansowana ze środków Samorządu Województwa. Łączna kwota przeznaczona na realizację ww. szkoleń to: **40 367,00 zł.**

Mapa 6. Powiaty regionu świętokrzyskiego objęte szkoleniami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2015 roku skierowane do członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych /6 powiatów/.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie danych własnych.

Mapa 7. Powiaty regionu świętokrzyskiego objęte szkoleniami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2015 roku z zakresu podniesienia poziomu bezpieczeństwa kadry pomocy i integracji społecznej OPS i PCPR /13 powiatów/.

Opracowanie własne ROPS/ źródło na podstawie danych własnych

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi, w 2015 roku zlecił zadania do realizacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w trybie konkursowym. Zadania zlecane z zakresu przeciwdziałania przemocy prezentuje tabela 23.

Tabela 23. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym w 2015 roku przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w ramach otwartego konkursu ofert.

Lp.	Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Opis realizacji zadania
Zad 1. Realizacja środowiskowych programów mających na celu zapobieganie przemocy rówieśniczej – kwota 20 000,00 PLN			
1	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce	„Stop Przemocy Rówieśniczej”	W ramach zadania zrealizowane zostały warsztaty o tematyce przeciwdziałającej przemocy rówieśniczej w 8 placówkach Caritas Diecezji Kieleckiej w wymiarze 144 h. Oddziaływaniem zostało objętych 200 dzieci i młodzieży z 4 powiatów województwa świętokrzyskiego.
2	Stowarzyszenie „SPINACZ” Koczwarą 33B, 26-200 Końskie	„Tacy sami”	W ramach zadania przeprowadzone zostały zajęcia warsztatowe dla uczniów w wymiarze 16 h, zorganizowanych zostało 6 przedstawień teatralnych oraz 4 prelekcje dla rodziców na temat zjawiska przemocy rówieśniczej. Ponadto zorganizowana została konferencja, podczas której przedstawione zostały sposoby radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej, metody pracy z uczniami nadpobudliwymi. Łącznie oddziaływaniem zostało objętych 1 243 osoby: nauczyciele, rodzice oraz dzieci i młodzież z powiatu koneckiego.
Zad 2. Realizacja programów pomocy psychologicznej, terapeutycznej i samopomocy dla ofiar przemocy w rodzinie – dorosłych i dzieci – kwota 31 250,00 PLN			
3	Stowarzyszenie „Monar”, ul. Nowolipki 9b, Warszawa 00-151; Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych „Monar – Markot”, ul. Niekłańska 12, 26 – 220 Stąporków	Wsparcie psychologiczne i pomoc psychoterapeutyczna dla osób dorosłych doświadczających przemocy w rodzinie	W ramach zadania podjęte zostały następujące działania: - grupowe zajęcia psychoedukacyjne oraz warsztatowe w wymiarze -40 h, - konsultacje indywidualne z psychologiem - 60 h, - sesje indywidualnej pracy z psychologiem - 100 h, - sesje psychoterapii - 60 h. Wsparciem zostało objętych 30 mężczyzn i kobiet w wieku do 70 lat przebywających w domu dla osób bezdomnych i najuboższych Monar – Markot w Stąporkowie. Były to osoby pochodzące z 7 powiatów województwa świętokrzyskiego.

4	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3, 25-013 Kielce	„Wolni od przemocy”	W ramach zadania przeprowadzone zostało m.in.: - poradnictwo psychologiczne - 48 h, - wsparcie terapeutyczne i samopomocowe - 24 h. Zorganizowane zostało 1 wyjście uspołeczniające oraz zakupiono i przekazano 15 kompletów wyprawek dla usamodzielniających się beneficjentek. Wsparciem objętych zostało 39 osób z CIS i Schroniska dla Kobiet w Kielcach. Były to osoby pochodzące z 8 powiatów woj. świętokrzyskiego.
5	Stowarzyszenie „Bezpieczny Dom”, ul. 1 Maja 57, 25-511 Kielce	„Veto wobec przemocy”	W ramach zadania zrealizowane zostały następujące działania; - szkolenie „Veto wobec przemocy” - 75 h, - konsultacje rodzinne - 78 h, - mediacje rodzinne - 26 h, - konsultacje ze specjalistą ds. przeciwdziałania przemocy - 78h, Wsparciem objętych zostało 184 osoby oraz 27 rodzin z Miasta Kielce oraz powiatu kieleckiego.
	Podsumowanie:	Organizacjom pozarządowym w roku analizy na zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy Samorząd Województwa/ROPS przekazał łącznie kwotę 51 250,00 zł, przy zaangażowaniu środków własnych organizacji pozarządowych w wysokości 23 467,37 zł i wolontariatu w kwocie 1 400,00 zł.	

Opracowanie własne ROPS/źródło na podstawie danych wewnętrznych.

W 2015 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego zlecił do realizacji zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy Miastu Kielce w ramach dotacji celowej z przeznaczeniem na zadania własne powiatu z zakresu pomocy społecznej dot. specjalistycznego poradnictwa realizowanego w ramach „Telefonu Zaufania” dla osób w kryzysie. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach przez cały 2015 rok był odpowiedzialny za obsługę telefonu zaufania o numerze 195 25. Również przez cały ten okres była prowadzona akcja promocyjna tego numeru poprzez strony internetowe Urzędu Miasta Kielce i MOPR-u, za pośrednictwem lokalnych mediów. Akcja promocyjna prowadzona była również w czasie Świętokrzyskich Dni Profilaktyki i IX Kampanii Społecznej „Biała Wstążka” oraz podczas konferencji naukowych, lokalnych i krajowych. W trakcie realizacji zadania zachęcano służby z terenu całego województwa do rozpowszechniania informacji o nowym numerze wśród mieszkańców regionu. Całodobowe dyżury przy telefonie pełnili pracownicy specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz punktu interwencyjno – konsultacyjnego SOW posiadający odpowiednie kwalifikacje.

Z działalności „Telefonu Zaufania dla osób w kryzysie - 195 25” skorzystało 91 osób. W katalogu spraw, które rozmówcy podejmowali znajdowały się: kryzysy osobiste, problemy rodzinne, uzależnienia, problemy zdrowotne i relacyjne, przemoc w rodzinie, problemy wychowawcze z dziećmi. Podjęto łącznie 9 zasadniczych i skutecznych interwencji wobec osób pozostających w sytuacjach kryzysowych we współpracy ze służbami ratunkowymi: Policją, przedstawicielami ochrony zdrowia oraz ze specjalistami. Interwencje dotyczyły we wszystkich przypadkach prób samobójczych, które zakończyły się uratowaniem ludzkiego życia.

W 22 przypadkach udało się pomóc w innych kryzysach osobistych. Z analizy przeprowadzonych rozmów wynika, że najczęściej udzielano pomocy i wsparcia osobom z myślami samobójczymi i przeżywającymi kryzysy osobiste. W drugiej kolejności pomagano osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom - 20 rozmówców. Ponadto porady w telefonie zaufania dotyczyły w: 8 przypadkach przemocy domowej, 6 przypadkach problemów rodzinnych, 21 rozmów miało charakter edukacyjno-wspierający.

„Przemoc w rodzinie w opinii mieszkańców województwa świętokrzyskiego”

W 2015 roku przeprowadzone zostało badanie na próbie 1076 mieszkańców regionu. Celem badania było uzyskanie informacji na temat:

- skali zjawiska przemocy w rodzinie w województwie świętokrzyskim,
- stanu świadomości społecznej dotyczącej problematyki przemocy w rodzinie,
- charakteru i dominujących typów przemocy domowej występujących w regionie świętokrzyskim,
- poziomu znajomości instytucji i podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- określenie, czy mieszkańcy regionu świętokrzyskiego są bierni czy też reagują na przejawy przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie stanowi bardzo poważny problem społeczny, z którym zmagają się wiele instytucji i organizacji społecznych od wielu lat. Zjawisko przemocy domowej jest problemem trudnym do zbadania. Należy mieć na uwadze to, że nie jest łatwo oszacować jego skalę, zarówno opierając się na statystykach policji, bądź jednostek pomocy społecznej (np. założenie tzw. „Niebieskiej Karty”). Odzwierciedlają one przypadki ujawnione, gdy doszło do interwencji. Jednak wiele sytuacji, gdy dochodzi do zachowań związanych z przemocą w rodzinie nie wychodzi poza „cztery ściany”. Trudno też bazować na deklaracjach osób biorących udział w badaniach społecznych. Tematyka może być wrażliwa zarówno dla doświadczających przemocy, jak też tych, którzy są jej sprawcami, co za tym idzie – część osób może zataić swoje prawdziwe opinie lub doświadczenia. Bardzo istotna jest perspektywa z jakiej oceniamy zjawisko przemocy domowej: czy z pozycji obserwatora, czy z pozycji świadka.

Statystyki świętokrzyskiej policji pokazują:

- Regionem świętokrzyski posiada stosunkowo wysoką liczbę założonych „Niebieskich Kart” w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość tego wskaźnika dla regionu świętokrzyskiego jest najwyższa ze wszystkich województw polski południowo-wschodniej. W perspektywie całego kraju wyższą wartość wskaźnika odnotowano jedynie w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego oraz podlaskiego. Wartość wskaźnika w województwie wzrosła na przestrzeni lat 2012-2014 o **85%**. Prawdopodobną przyczyną wzrostu w/w wskaźnika jest zwiększenie wykrywalności problemu i skuteczności wsparcia instytucjonalnego dla ofiar. Jest to związane z sytuacją

społeczną w całym kraju i skutkiem między innymi licznych kampanii społecznych oraz informacyjnych, zwiększających świadomość ludzi odnośnie zjawiska przemocy i przeciwdziałania mu. W 2014 roku stosunek liczby założonych „Niebieskich Kart” wszczynających procedurę do liczby kart ogółem wyniósł 84,5%. Jest to wynik wyższy niż w większości pozostałych województw wschodniej Polski.

- Analiza wskaźników uwzględnionych w badaniu wskazuje, iż w regionie świętokrzyskim odnotowuje się tendencję do zwiększania skuteczności instytucji w zakresie wszczynania procedury „Niebieskiej Karty”.
- Na duże natężenie zjawiska przemocy w rodzinie w regionie wskazuje jedna z najwyższych w kraju liczby osób, co do których zachodzi podejrzenie, że są ofiarami przemocy w rodzinie na 1000 mieszkańców. W skali kraju region świętokrzyski pod tym względem znajduje się na trzecim miejscu.

Analiza statystyk policyjnych wskazuje, iż region świętokrzyski charakteryzuje się wysoką wartością **wskaźnika liczby założonych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców**, a wartość ta na przestrzeni lat 2012-2014 **systematycznie rosła**. Najbardziej prawdopodobną przyczyną tej sytuacji jest większa świadomość społeczna problemu przemocy oraz intensyfikacja działań ukierunkowanych na wykrycie jej przejawów przez odpowiednie służby. Jednocześnie zwraca uwagę wskaźnik, którego wartość w regionie znajduje się na **jednym z najniższych poziomów w kraju, tzn. udział zatrzymanych w stosunku do ogółu podejrzanych o stosowanie przemocy**. Świadczyć to może o dużej liczbie zgłoszeń, które nie wymagały tego rodzaju interwencji lub braku skuteczności w ochronie ofiar przemocy.

Badanie opinii mieszkańców regionu świętokrzyskiego:

- Ponad 3/4 badanych (76,5%) stwierdziła, że przemoc w rodzinie jest istotnym problemem społecznym, a 23,7% ogółu badanych uznało go za problem zdecydowanie istotny.
- 60,4% badanych uznało, że w ich miejscowości zamieszkania zjawisko przemocy w rodzinie jest poważnym problemem społecznym, jednak inne problemy są ważniejsze od niej.
- Zdecydowana większość badanych mieszkańców regionu świętokrzyskiego (98,3%) identyfikuje zjawisko przemocy w rodzinie ze stosowaniem siły, tj. z przejawami przemocy fizycznej (w tym np.: biciem, kopaniem, szarpaniem czy policzkowaniem). Na drugim miejscu wskazywano działania zaliczane do przemocy psychicznej czyli zawstydzanie, poniżanie, grożenie, wyzywanie czy krzyczenie – wskazało na nie 78,8%

badanych. Nieco ponad połowa respondentów (55,7%) wskazała ponadto na przemoc seksualną,

- Zdaniem zdecydowanej większości mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym (91%), nie istnieją żadne czynniki czy sytuacje, które uzasadniałyby stosowanie przemocy. Zdanie to podzielały w takim samym stopniu osoby młode, w wieku średnim oraz starsze, bez względu na płeć oraz wielkość miejsca zamieszkania.
- Ponad 3/4 ankietowanych (69%) stwierdziło, że nie zna rodzin, w których występuje problem przemocy. Rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy domowej zna 18% badanych mieszkańców, w tym 17,2% przyznało, że zna kilka takich rodzin, a 0,8%, że zna wiele takich rodzin.
- 63% respondentów stwierdziło, iż nie zauważyła, aby w ciągu ostatnich 5 lat nastąpił w ich otoczeniu wzrost częstotliwości zachowań nacechowanych przemocą.
- Blisko połowa badanych mieszkańców województwa świętokrzyskiego (49,6%) zadeklarowała, iż nie miała do czynienia z przemocą. Pozostali respondenci najczęściej wskazywali na swój kontakt z przemocą fizyczną (39,6%) oraz psychiczną (36,6%).
- 45,5% ankietowanych stwierdziło, iż przemocy najczęściej doświadczają kobiety ze strony swoich mężów lub partnerów.
- Spośród najważniejszych przyczyn występowania zjawiska przemocy w rodzinie najczęściej wymienianym powodem było nadużywanie alkoholu oraz narkotyków przez członków rodziny, w której występuje przemoc – wskazało na niego aż 74% ogółu badanych.
- Najczęściej wskazywanymi powodami nie zgłaszania się ofiar przemocy z prośbą o pomoc, w opinii ankietowanych, są: strach przed sprawcą przemocy (21,5%) oraz brak wiary ofiar w to, że ktoś może im udzielić pomocy (20,2%).
- Znaczna część ankietowanych mieszkańców (39,5%) wskazała, że **nigdy nie reaguje na przejawy agresji, z którymi się spotyka**. Osoby, czyniące to czasami (13,6%), bardzo rzadko (10,2%) lub rzadko (9,7%). Jedynie 2,9% badanych zadeklarowało, że zawsze reaguje na agresywne zachowania, których jest świadkiem.
- W zdecydowanej większości przypadków respondenci, będąc świadkami agresywnych zachowań, starają się zareagować na przemoc poprzez słowne zwrócenie uwagi napastnikowi lub też poprzez podjęcie próby zapobieżenia atakowi. Znacznie rzadziej ankietowani decydują się na zawiadomienie odpowiednich służb.

- W zakresie znajomości instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie dominująca część ankietowanych uważa, iż pomocy ofiarom przemocy domowej udziela przede wszystkim Policja (53%) oraz ośrodki pomocy społecznej (51,4%). Inne instytucje, które działają, zdaniem ankietowanych, w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie czy też wspierania ofiar przemocy domowej, to: ośrodki zdrowia, lekarze POZ, psycholodzy (34,4%), powiatowe centra pomocy rodzinie (33%), szkoły (33%) oraz sąsiedzi (30%). Z uwagi na wysoki wskaźnik odpowiedzi „nie” oraz „nie wiem” we wszystkich możliwych kategoriach odpowiedzi, można założyć, iż poziom znajomości tychże instytucji wśród badanych mieszkańców regionie znajduje się na relatywnie niskim poziomie.
 - Ponad połowa badanych (56,7%) przyznała, że ich zdaniem wprowadzenie do ustawy całkowitego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci jest słuszne (w sposób zdecydowany za takim zakazem opowiedziało się 20,6% ankietowanych). Przeciwnie zdanie wyraziło z kolei 29,6% respondentów (w tym 6,5% wyraziło swój zdecydowany sprzeciw wobec tego zakazu).
 - Ponad połowa ankietowanych (60%) uznała również, że karanie fizyczne nie jest dopuszczalne nawet w sytuacji, gdy zawiodą inne sposoby zdyscyplinowania dziecka. Możliwość wymierzenia kary cielesnej dziecku w ostateczności dopuszcza 26,8% badanych mieszkańców regionu, co świadczy o zwiększeniu poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy wobec dzieci.
- Badanie pokazuje, iż przemoc w rodzinie dotyczy wszystkich jej członków. Przemocy wobec kobiet towarzyszy przemoc wobec dzieci. Przemoc może pojawiać się w rodzinie niezależnie od jej statusu ekonomicznego czy społecznego, choć częściej występuje w rodzinach o niskim statusie materialnym, gdyż dorośli odczuwają silniejsze napięcie i stres ze względu na brak środków do życia.

X. PODSUMOWANIE

Rok 2015 to kolejny rok realizacji „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”, którego celem jest tworzenie systemowych rozwiązań. Podejście interdyscyplinarne do problematyki przemocy domowej wymaga współdziałania wielu instytucji, podmiotów i środowisk. Realizacja wyznaczonych celów w „Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” uzależniona jest od synergii działań instytucji w regionie świętokrzyskim. **Głównym celem Programu jest uświadomienie wszystkim realizatorom i mieszkańcom województwa świętokrzyskiego, iż zjawisko przemocy w rodzinie jest ważnym problemem społecznym, powodującym destrukcje w rodzinach stosujących przemoc.** Monitoring realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016 na przestrzeni lat 2012-2015 umożliwia dokonanie analizy dynamiki zmian poszczególnych wskaźników.

Monitoring Programu wskazuje na wartość dodaną, tj.: integrację środowisk i działań instytucji w celu budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, a także zwiększeniu poziomu wiedzy i świadomości społecznej. Proces monitoringu w 2015 został zmodyfikowany, w związku z wejściem w życie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Na poziomie samorządu województwa uzyskano dostęp do szczegółowych danych na poziomie każdej gminy i powiatu. Danych zawarte w Raporcie z monitoringu „Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” pochodzą z oficjalnych źródeł statystycznych i obejmują takie obszary jak: dane statystyczne z Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, Sądu Okręgowego w Kielcach, Prokuratury Okręgowej w Kielcach, informacji z ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centów pomocy rodzinie na podstawie sprawozdania z przemocy w rodzinie za 2015 rok z Centralnej Aplikacji Statystycznej oraz raportu zleconego firmie zewnętrznej „Przemoc w rodzinie w opinii mieszkańców województwa świętokrzyskiego” w 2015 roku.

Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie określające jego skalę jest procesem trudnym ze względu na fakt, iż ofiary przemocy często nie zgłaszają nikomu tego problemu. Osoby, które mają wiedzę lub uzasadnione podejrzenia, iż w rodzinie dochodzi do przemocy w żaden sposób nie reagują. Kolejnym elementem utrudniającym jednoznaczną ocenę danych pochodzących z oficjalnych statystyk: policyjnych, wymiaru sprawiedliwości, systemu pomocy społecznej, są zmieniające się uwarunkowania sprawozdawcze i proceduralne.

Raport monitorujący Program zawiera najważniejsze dane i wnioski z analizy zjawiska przemocy w rodzinie w regionie, które przedstawiamy w części podsumowującej:

- Kolejny rok z rzędu obserwujemy wzrost liczby wypełnionych przez funkcjonariuszy policji „Niebieskich Kart” w tym formularzy wszczynających procedurę, formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwania procedury. Szczególną kwestią wymagającą analizy jest znaczny wzrost rok do roku liczby „Niebieskich Kart” wszczynających procedurę o 1 882 formularzy (2012 r. – 1 551, 2013 r. – 1 765, 2014 r. – 2 951, 2015 r. – 3 393). Można zakładać, iż wzrost liczby formularzy wszczynających procedurę jest efektem wzmożonych działań profilaktycznych, kampanii medialnych prowadzących do wzrostu świadomości społecznej w zakresie reagowania na zjawisko przemocy w rodzinie, szkoleń dla funkcjonariuszy policji i pracowników innych służb i jednostek odpowiedzialnych za reagowanie na akty przemocy w rodzinie. Jednakże przyczyna tego zjawiska wymaga pogłębionej dyskusji w gronie ekspertów reprezentujących poszczególne służby i podmioty realizujące działania w obszarze przemocy domowej.
- Charakterystyka osób doznających przemocy w rodzinie ze względu na zmienną płci oraz miejsca zamieszkania w regionie pokazuje, iż najczęściej kobiety do 65 roku życia stanowią 67% ogółu ofiar. Mieszkańcy wsi stanowią 59% ogółu ofiar przemocy w rodzinie.
- W 2015 roku odnotowano wzrost liczby osób o 18% w stosunku do 2014 roku, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu; 98% z nich to mężczyźni.
- Najczęściej stosowaną formą przemocy, analogicznie jak w latach ubiegłych, jest **przemoc psychiczna** (5 145 przypadków), następnie **przemoc fizyczna** (3 375 przypadków).
- W roku 2015 odnotowano 1 321 postępowań o czyn z art. 207 §1 k.k., jest to mniej o -29% tego typu postępowań prowadzonych przez prokuraturę. W roku 2012 liczba w/w postępowań wyniosła – 1 842, w roku 2013 – 1 751, w roku 2014 – 1 853.
- W 2015 roku liczba osób sądzonych o czyn z art. 207 §1 k.k. w odniesieniu do roku 2014 wzrosła o 4%. Analogicznie liczba osób skazanych o czyn z art. 207 §1 k.k. wzrosła w badanym okresie ogółem o 1 %.
- Rodzajem kary najczęściej orzekanym przez sądy w regionie świętokrzyskim wobec osób skazanych z art. 207 § 1 k.k. w latach 2012-2015 jest kara pozbawienia wolności. W 2015 roku na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem skazano 398 osoby (-7% mniej niż w 2014 r.), warunkowo umorzono postępowanie kary 117 osobom (31% więcej niż w 2014 r.). Najwięcej, bo wobec 471 osób skazanych na karę

pozbawienia wolności wg danych z 2015 roku, orzeczony wymiar kary mieścił się w przedziale od 6 miesięcy do 1 roku (369 osób skazanych).

- W 2015 roku obserwujemy wzrost liczby karanych sprawców będących recydywistami penitencjarnymi wcześniej skazanych za znęcanie się nad rodziną, o 55% w stosunku do 2014 roku.
- Od 2012 roku systematycznie rośnie liczba sprawców przemocy w rodzinie objętych kuratorskim nadzorem. W 2015 roku liczba tego typu przypadków wzrosła o 22% w stosunku do 2012 roku.
- W 2015 roku liczba wypełnionych formularzy: „Niebieskich Kart – A” wzrosła blisko o 31%, „Niebieskich Kart – C” odnotowano wzrost o 10%, natomiast liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart – D” wzrosła blisko o 15% w stosunku do 2014.
- W przypadku liczby zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w 2015 roku nastąpił wzrost liczby zakończonych procedur z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy o 29% w stosunku do 2014 roku.
- Średnia wartość wskaźnika liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” na 1000 mieszkańców dla regionu świętokrzyskiego wyniosła 3,7. Najwięcej zdiagnozowanych przypadków przemocy w rodzinie odnotowano w **powiecie koneckim**. Wysoki wskaźnik odnotowano również w **powiecie jędrzejowskim, kazimierskim i kieleckim**, gdzie wartość wskaźnika mieści się w przedziale 4,4 – 4,7.
- Relatywnie niskie natężenie przemocy w rodzinie odnotowano w powiatach: opatowskim, pińczowskim, skarżyskim, starachowickim, włoszczowskim oraz mieście Kielce, gdzie średnia wartość wskaźnika na 1000 mieszkańców mieści się w przedziale 3,2 – 3,9. Natomiast najmniejsze natężenie zjawiska przemocy występuje w powiatach: buskim, ostrowieckim, sandomierskim i staszowskim - wartość wskaźnika nie przekracza 3,0.
- Analiza danych w latach 2014-2015 wskazuje również na wzrost liczby rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych o 7 %. W 2015 roku w regionie świętokrzyskim liczba rodzin objętych wsparciem wyniosła 2 903, natomiast przyrost wyniósł 205 rodzin w stosunku do 2014 roku, co świadczy o wzroście wykrywalności przemocy w rodzinie.

- W 2015 roku zespoły interdyscyplinarne swoją pomocą objęły 6 578 mieszkańców: kobiety stanowiły 50 %, mężczyźni 33%, dzieci 17%, niespełna 10 % stanowiły osoby starsze oraz 5% osoby niepełnosprawne.
- W latach 2014-2015 obserwujemy zwiększenie liczby grup roboczych o 22%. W 2015 roku liczba grup roboczych wynosiła 3 916, przyrost wyniósł 861 grup w stosunku do 2014 roku. W 2015 roku nastąpił wzrost liczby posiedzeń grup roboczych o 16% w stosunku do 2014 roku, co może świadczyć o coraz większej efektywności w zakresie identyfikowania zjawiska przemocy w rodzinie.
- W 2015 roku grupy robocze swoim wsparciem objęły 7 610 mieszkańców regionu świętokrzyskiego: kobiety (53%), mężczyzn (31%), dzieci (16%). Niespełna 9% stanowiły osoby starsze oraz 6% osoby niepełnosprawne.
- Na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonuje 30 punktów konsultacyjnych, 12 ośrodków interwencji kryzysowej z tego na poziomie samorządów gminy funkcjonuje 5 OIK posiadających w sumie 10 miejsc całodobowych, na poziomie samorządów powiatu funkcjonuje 7 OIK dysponujących w sumie 35 miejscami całodobowymi, 1 dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz 1 specjalistyczny ośrodek wsparcia. Z oferty infrastruktury w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie w województwie świętokrzyskim w 2015 roku skorzystało w sumie 10 520 osób.
- W 2015 roku z poradnictwa świadczonego na poziomie samorządów gminnych skorzystało 6 514 osoby ogółem, czyli blisko o 12% więcej niż w roku 2014. Z poradnictwa świadczonego przez jednostki powiatowe w roku badanym skorzystało 5 982 osób ogółem, tj. o 17% więcej niż w roku 2014.
- Najwięcej osób w 2015 roku skorzystało ze wsparcia psychologicznego – 4361, socjalnego – 3950, zawodowego i rodzinnego – 2043, prawnego – 1986, natomiast na najmniejsze wsparcie ofiary przemocy mogą liczyć w zakresie poradnictwa medycznego – 156 osoby.
- W regionie w 2015 roku odnotowano wzrost grup: terapeutycznych o 29%, grup wsparcia wzrost o 46% w odniesieniu do 2014 roku.
- Na terenie powiatów: kazimierskiego, kieleckiego, opatowskiego, ostrowieckiego, pińczowskiego i włoszczowskiego nie odnotowano utworzonych grup terapeutycznych i grup wsparcia.
- W regionie w 2015 roku nastąpił wzrost liczby osób objętych programem oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych o ponad 7% w stosunku do 2014 roku.

Natomiast liczba osób, które ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w badanym okresie wzrosła o 45% w odniesieniu do roku poprzedzającego diagnozę.

- Monitorowanie programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w 2015 roku wykazuje, iż w programie uczestniczą głównie mężczyźni - 156 z nich przystąpiło do programu (ukończyło 33%). Niestety, aż 24% mężczyzn po ukończeniu programu powróciło do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.
- W regionie świętokrzyskim w 2015 roku 36% powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz 10% ośrodków pomocy społecznej opracowało diagnozę zjawiska przemocy.
- Liczba osób, którym udzielono informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wyniosła 2 116 osób w 2015 roku, tj. o 18 osób mniej niż w 2014 roku.
- Zwiększyła się liczba bezpośrednich odbiorców programów profilaktycznych o 83% w stosunku do 2014 roku.
- Według danych za 2015 roku 77% samorządów powiatowych deklaruje, iż posiadało program przeciwdziałania przemocy. 3 powiaty: pińczowski, sandomierski oraz skarżyski nie opracowały programów.
- **76 samorządów gminnych** deklaruje, iż opracowały program przeciwdziałania przemocy. Gminy, które nie opracowały programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie to:
 - ❖ Gnojno, Nowy Korczyn, Pacanów, Stopnica, Tuczępy (5 na 8 gmin powiatu buskiego);
 - ❖ Wodzisław (1 na 9 gmin powiatu jędrzejowskiego);
 - ❖ Bodzentyn, Chmielnik, Łagów, Miedziana Góra, Piekoszów, Zagnańsk (7 na 19 gmin powiatu kieleckiego);
 - ❖ Radoszyce, Słupia konecka (2 na 8 gmin powiatu koneckiego);
 - ❖ Baćkowice, Lipnik (2 na 8 gmin powiatu opatowskiego);
 - ❖ Kije, Pińczów (2 na 5 gmin powiatu pińczowskiego),
 - ❖ Dwikozy, Obrazów, Zawichost (3 na 9 gmin powiatu sandomierskiego);
 - ❖ Suchedniów (1 na 5 gmin powiatu skarżyskiego);
 - ❖ Połaniec, Staszów (2 na 8 gmin powiatu staszowskiego);
 - ❖ Kluczewsko, Radków (2 na 6 gmin powiatu włoszczowskiego).

- Najmniejszą liczbą opracowanych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez samorządy gminne odnotowano została powiecie buskim. Zaledwie 38% gmin z tego powiatu realizuje program przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- W 2015 roku powiatowe centra pomocy rodzinie w regionie świętokrzyskim przeprowadziły 22 lokalne kampanie społeczne oraz 256 zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie czyli o 42% więcej niż w 2014 roku. Liczba osób uczestniczących w zajęciach o charakterze informacyjnym i edukacyjnym wyniosła 1 018 osób, tj. o -10% mniej niż w 2014 roku.
- Na poziomie samorządów gminnych liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych w 2015 roku zwiększyła się o 18% w odniesieniu do 2014 roku. Odnotowano wzrost liczby organizacji lokalnych kampanii społecznych przez gminne jednostki o 17%, jak również wzrost liczby zajęć o 36% w odniesieniu do 2014 roku.

XI. REKOMENDACJE

- Ujawnianie skali zjawiska przemocy w rodzinie w statystykach oznacza sukces etapu identyfikacji problemu i podjęcia działań interwencyjnych. Kolejnym krokiem winno być rozszerzenie i zwiększenie efektywności działań prewencyjnych, w celu minimalizacji oddziaływania problemu na społeczność.
- W perspektywie pomocy ofiarom przemocy domowej należy zwiększać świadomość mieszkańców w zakresie rodzajów przemocy, aby umożliwić reakcję także na mniej powszechne zjawiska przemocy (przemoc ekonomiczna, seksualna itd.). Należy także zwrócić uwagę, iż każdy rodzaj przemocy (także przemoc psychiczna) wymaga odizolowania ofiar od sprawcy.
- Z uwagi na dominującą liczbę kobiet wśród ofiar przemocy domowej, a także znaczny udział małoletnich w tej grupie, należy zwrócić uwagę na zintensyfikowanie działań, które pozwoliłyby chronić wskazane ofiary przed sprawcą.
- Należy rozszerzać działalność w zakresie wszechstronnego wsparcia i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie m.in. poprzez zwiększenie dostępu do różnych form poradnictwa, tworzenie i rozwijanie grup wsparcia i grup terapeutycznych.
- Należy podjąć działania mające na celu diagnozę skali zjawiska przemocy wobec osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.
- Należy rozszerzać działalność w zakresie pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie w zakresie m.in.: programów korekcyjno - edukacyjnych, treningów zastępowania agresji.
- Należy tworzyć, rozbudowywać infrastrukturę wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności Ośrodki Interwencji Kryzysowej na poziomie samorządów powiatu. Rekomenduje się działania w zakresie pozyskiwania środków RPO WŚ na utworzenie ośrodków instytucji kryzysowych we wszystkich powiatach regionu świętokrzyskiego.
- Należy podejmować działania mające na celu podnoszenie efektywności pracy służb, instytucji i innych podmiotów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Należy podjąć działania informacyjne i edukacyjne, które pozwoliłyby podnieść poziom wiedzy oraz świadomości społecznej mieszkańców w tym zakresie funkcjonowania służb, instytucji i innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- W celu podniesienia skuteczności i efektywności działań nakierowanych na przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz wspierania ofiar przemocy

konieczne jest: wprowadzenie zmian formalnych i prawnych, które umożliwiłyby skuteczne oddzielenie sprawców przemocy od ich ofiar, podjęcie działań skutkujących większym zaangażowaniem instytucji we współpracę na rzecz walki z przemocą domową (szkół, podmiotów ochrony zdrowia, sądów, prokuratury, kuratorskiej służby sądowej).

- Biorąc pod uwagę dużą liczbę osób, które deklarują, że nie reagują na przemoc z którą się bezpośrednio stykają, koniecznym podjęcie staje się podejmowanie działań podnoszących świadomość mieszkańców regionu na temat konieczności reagowania na przemoc (kampanie, edukacja).
- Należy tworzyć i zwiększać zakres działań oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania dla osób w kryzysie w tym dla ofiar przemocy w rodzinie.
- Wdrażanie skutecznych narzędzi pomocy takich jak:
 - uświadamianie możliwości „pracy nad agresją”;
 - Prowadzenie grup edukacyjno – motywacyjna dla osób doznających przemocy w rodzinie;
 - Realizowanie programów korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

XII. SPIS TABEL, MAP I WYKRESÓW

SPIS MAP:

Mapa 1.	Natężenie zjawiska przemocy w rodzinie w regionie świętokrzyskim w 2015 roku wg powiatów.	19
Mapa 2.	Rozmieszczenie infrastruktury wsparcia osób doświadczających przemocy w regionie świętokrzyskim w 2015 roku.	35
Mapa 3.	Samorządy realizujące programy psychologiczno-terapeutycznych oraz programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015.	44
Mapa 4.	Programy przeciwdziałania przemocy opracowane przez powiaty stan na 2015 r.	49
Mapa 5.	Gminy realizujące program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie świętokrzyskim w 2015 r.	53
Mapa 6.	Powiaty regionu świętokrzyskiego objęte szkoleniami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2015 roku skierowane do członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych /6 powiatów/.	56
Mapa 7.	Powiaty regionu świętokrzyskiego objęte szkoleniami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2015 roku z zakresu podniesienia poziomu bezpieczeństwa kadry pomocy i integracji społecznej OPS i PCPR /13 powiatów/.	56

SPIS TABEL:

Tabela 1.	„Niebieska Karta” w świętokrzyskiej Policji w latach 2012-2015	4
Tabela 2.	Liczba osób w regionie świętokrzyskim, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	7
Tabela 3.	Postępowania przygotowawcze o czyn z art. 207 §1 k.k. - Prokuratura Okręgowa w Kielcach.	8
Tabela 4.	Liczba orzeczonych kar wobec osób skazanych z art. 207 §1 k.k. w latach 2012-2015.	11
Tabela 5.	Liczba osób skazanych na karę pozbawienia wolności w roku 2015 na terenie województwa świętokrzyskiego.	11
Tabela 6.	Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” w regionie świętokrzyskim przez uprawnione podmioty.	15
Tabela 7.	Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" w 2015 r.	16

Tabela 8. Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych w regionie świętokrzyskim w 2015 r.	22
Tabela 9. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych w regionie świętokrzyskim w 2015 roku.....	24
Tabela 10. Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych, grup roboczych wg gmin woj. świętokrzyskiego w 2015 roku.....	25
Tabela 11. Infrastruktura w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy w regionie świętokrzyskim w 2015 roku	31
Tabela 12. Rozmieszczenie infrastruktury wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy w 2015 roku, powiaty regionu świętokrzyskiego.....	32
Tabela 13. Liczba osób objętych wsparciem w formie poradnictwa w regionie świętokrzyskim na poziomie powiatów i gmin w latach 2014-2015	36
Tabela 14. Liczba powiatowych i gminnych grup terapeutycznych i grup wsparcia w województwie świętokrzyskim w latach 2014-2015.....	40
Tabela 15. Liczba grup terapeutycznych i grup wsparcia w 2015 roku wg powiatowych i gminnych podmiotów.....	40
Tabela 16. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w 2015 r.	43
Tabela 17. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wg liczby opracowanych diagnoz na obszarze gmin i powiatów województwa świętokrzyskiego w latach 2014-2015.....	45
Tabela 18. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2014-2015 wg jst powiatowych i gminnych	47
Tabela 19. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.....	48
Tabela 20. Realizacja programów przeciwdziałania przemocy w latach 2014-2015	48
Tabela 21. Liczba programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie i stopień ich realizacji w samorządach gmin w regionie świętokrzyskiego stan na 2015 r.	49
Tabela 22. Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w latach 2014-2015.....	50
Tabela 23. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy zlecone do realizacji organizacjom pozarządowym w 2015 roku przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w ramach otwartego konkursu ofert.....	57

Tabela 24. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy zlecone do realizacji 2015 roku przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego Miastu Kielce (dotacja celowa - z przeznaczeniem na zadania własne powiatu z zakresu pomocy społecznej dot. specjalistycznego poradnictwa realizowanego w ramach „Telefonu Zaufania” dla osób w kryzysie).....	59
---	----

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Osoby dotknięte przemocą w regionie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2012-2015	5
Wykres 2. Osoby dotknięte przemocą w regionie świętokrzyskim według miejsca zamieszkania w 2015 roku	5
Wykres 3. Natężenie form przemocy w regionie świętokrzyskim w latach 2012-2015	7
Wykres 4. Liczba osób osądzonych i skazanych z art. 207 §1 k.k. w latach 2012-2015	10
Wykres 5. Osoby zakwalifikowane jako recydywiści w regionie świętokrzyskim.....	12
Wykres 6. Liczba sprawców w rodzinach objętych nadzorem kuratorskim w regionie świętokrzyskim w latach 2011-2015.....	12
Wykres 7. Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015.	21
Wykres 8. Liczba rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015.	21
Wykres 9. Osoby objęte pomocą zespołów interdyscyplinarnych w regionie świętokrzyskim ze względu na płeć i wiek	22
Wykres 10. Liczba grup roboczych w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015.....	23
Wykres 11. Liczba posiedzeń grup roboczych w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015	24
Wykres 12. Osoby objęte pomocą grup roboczych w 2015 w regionie świętokrzyskim ze względu na płeć i wiek	25
Wykres 13. Procentowy rozkład liczby osób objętych w wsparciem w formie poradnictwa przez świętokrzyskie powiaty w 2015 r.	37
Wykres 14. Procentowy rozkład liczby osób objętych wsparciem w formie poradnictwa przez gminy w 2015 r.....	38
Wykres 15. Wzrost liczby grup terapeutycznych i grup wsparcia w 2015 roku – region świętokrzyski.....	39

Wykres 16. Liczba edycji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowanych w świętokrzyskich powiatach w 2015 r.	42
Wykres 17. Liczba opracowanych diagnoz w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015 wg jst powiatowych i gminnych.....	46
Wykres 18. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym w regionie świętokrzyskim w latach 2014-2015	47
Wykres 19. Liczba zleczanych i wspólnie realizowanych projektów w latach 2014-2015	50